

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 27

София, четвъртък, 24 декемврий

1931 г.

28. заседание

Срѣда, 23 декемврий 1931 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 55 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	497	за измѣнение закона за насѣняване на осигуренитѣ при безработица и пр. (Съобщение) . . .	509
Питания:		Предложение за приемане на държавна служба унгарскитѣ подданици: Сабо Имре, Сабо Яношъ, Йозефъ Шпирекъ и Бодроги Ференчъ и рускитѣ подданици: Николай Журавлевъ, Страшимиръ Кисимовъ, Иванъ Кожемякинъ и Николай Лесель. (Съобщение) . . .	497
1. Отъ народния представителъ В. Домузчиевъ къмъ министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — пита: известно ли му е, че отъ единъ месецъ насамъ въ страната не се продаватъ пощенски карти и кои сѣ причинитѣ за това. (Съобщение) . . .	497	Законопроектъ за амнистия. (Съобщение) . . .	515
2. Отъ сѣщия къмъ министра на финанситѣ относно неизплащане на общинитѣ и окръжитѣ врѣхнинитѣ върху прѣжитѣ данѣци, които се събиратъ за тѣхъ. (Съобщение) . . .	497	Избори — провѣрка. Докладване изборитѣ, произведени въ избирателнитѣ околии:	
3. Отъ народния представителъ А. Бояджиевъ къмъ министра на търговията, промишлеността и труда — пита: не мисли ли да внесе въ Народното събрание законопроектъ за отпускане еднократна зимна помощ на всички безработни, градски и селски работници, и законопроектъ		1. Орѣховската — съ предложение за касиране изборитѣ въ цѣлата околия . . .	498
		2. Провадийската. (Утвърждение) . . .	502
		3. Кошукаващата — разискване по предложението за касиране изборитѣ въ Ениджумайската и Терзиюренската селски общини . . .	509
		Дневенъ редъ за следващото заседание . . .	115

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

Отъ заседанието отсъдствуватъ следнитѣ народни представители: Ангеловъ Иванъ, Бурилковъ д-ръ Димо, Данаиловъ Георги, Деневъ Андрей, Деневъ Панайотъ, Дичевъ Петко, Дойчиновъ Никола, Запряновъ Петко, Казанаклиевъ Георги, Качаковъ Йорданъ, Косевъ Костадинъ, Куцаровъ Тодоръ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Мелнишки Боянъ, Мечкарски Тончо, Мирски Христо, Нейчевъ Адамъ, Петковъ Петко, Пулевъ Стамо, Радевъ Георги, Свиначковъ Добри, Славовъ Кирилъ, Софиевъ Христо, Такевъ д-ръ Владимиръ, Ташевъ Димо, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ и Цанковъ Иванъ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- На г. Раденко Рангеловъ — 2 дена;
- На г. Андрей Пеневъ — 2 дена;
- На г. Рашко Маджаровъ — 1 день;
- На г. Христо Георгиевъ Софиевъ — 1 день;
- На г. Александъръ Цанковъ — 3 дни;
- На г. Георги Вангеловъ Радевъ — 1 день;
- На г. Николай Лунговъ — 7 дни;
- На г. Панайотъ Деневъ — 7 дни;

На г. Тома Константиновъ — 1 день и
На г. Костадинъ Косевъ — 3 дни.

Постѣпило е питане отъ народния представителъ г. Василь Домузчиевъ къмъ г. министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ, съ което го пита известно ли му е, че отъ единъ месецъ насамъ въ страната не се продаватъ пощенски карти и кои сѣ причинитѣ за това.

Постѣпило е питане сѣщо отъ народния представителъ г. Василь Домузчиевъ къмъ г. министра на финанситѣ относително неизплащането на общинитѣ и окръжитѣ врѣхнинитѣ върху прѣжитѣ данѣци, които се събиратъ за тѣхъ.

Тия две питання ще бѣдатъ изпратени на съответнитѣ г. г. министри, за да отговорятъ.

Постѣпило е отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда предложение за приемане на държавна служба унгарскитѣ подданици: Сабо Имре, Сабо Яношъ, Йозефъ Шпирекъ и Бодроги Ференчъ и рускитѣ подданици: Николай Журавлевъ, Страшимиръ Кисимовъ, Иванъ Кожемякинъ и Николай Лесель. (Вж. прил. Т. I, № 19)

Това предложение ще се раздаде на г. г. народнитѣ представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Ще се докладва изборът въ Орѣховската избирателна околия.

Има думата докладчикът г. Георги Калъновъ.

Докладчикъ Г. Калъновъ (д): Г. г. народни представители! Въ Орѣховската избирателна околия сѣ записани 29.268 избиратели, отъ които сѣ гласували 25.365. Получени сѣ действителни гласове 25.334 и недействителни — 321. Тия гласове, разпредѣлени по кандидатнитѣ листи, даватъ следния резултатъ: Работническата социалдемократическа партия е получила 926 гласа; Работническата партия — 1.749 гласа; Народниятъ блокъ — 8.123; коалицията Демократически сговоръ и Националлибералната обединена партия — 14.113; Лѣвиятъ блокъ — 123. Изборниятъ дѣлителъ е билъ 6.258.

Орѣховскиятъ окръженъ сѣдъ съ опредѣлението си отъ 26 юний 1931 г. е провъзгласилъ отъ листата на коалицията Демократически сговоръ и Националлибералната обединена партия за действителни народни представители г. г. Александъръ Ц. Цанковъ, Василъ Н. Домузчиевъ и Христо Рашковъ и за допълнителни народни представители: г. г. Станъ Ангеловъ, Никола Ив. Ниновъ и Димитъръ Мариновъ Ненковъ; отъ Народния блокъ е провъзгласилъ за действителенъ народенъ представителъ г. Стефанъ Цановъ и за допълнителни народни представители: г. г. Петко Дековъ, Тодоръ Наумовъ Торбовъ, Христо Ст. Ковачевъ, Цвѣтко Цв. Поповъ и Димитъръ Илчевъ.

Срещу редовността на така произведения въ Орѣховската избирателна околия изборъ е подадена контестація отъ кандидатитѣ на Народния блокъ Петко Дековъ и Тодоръ Торбовъ, съ която искатъ да се анулира изборътъ въ цѣлата избирателна околия, като произведенъ сѣвършено неправило и при пълно несъблюдаване на избирателния законъ. Въ първата частъ на контестаціята се изнасятъ въ общи черти всички нарушения, извършени при избора въ цѣлата избирателна околия, а въ края ѝ се посочватъ произволи и престѣпни деяния, посочено въ 19 села, за да се види, въобще, какъ е станалъ изборътъ въ цѣлата околия. Посочено е на извършени престѣпни деяния, за които е произведено и следствено дирене въ следнитѣ села: Бешли, Крушевене, Брѣгаре, Бѣзовецъ, Хърлецъ, Малорадъ, Ботево, Козлоудъ, Бутанъ, Гложене, Хайрединъ, Бързина, Ставерци, Сърбеница, Сираково, Долна-Гнойница, Крива-бара, Букьовци, Галиче.

Отдѣлни избиратели сѣ подали тѣжби, съ които сѣ сезирали надлежния прокуроръ. По поводъ на тѣхни тѣжби сѣ образувани следствени дѣла и то за селата: Островъ Селановци, Долни-Луковитъ, Рогозень и Добралево.

Всички тѣзи дѣла сѣ присѣдинени къмъ общото следствено дѣло, образувано по контестаціята, и съставляватъ нераздѣлна частъ отъ него.

Когато комисията по провѣрка на изборитѣ започна разглеждането на Орѣховския изборъ, констатира, че по следственото дѣло не е изпълнено постановлението на чл. 124 отъ избирателния законъ. Затова дѣлото се изпрати обратно на Орѣховския сѣдния-следователъ съ нареждане да се изпълни това постановление на избирателния законъ. Изпълни се то, даде се възможностъ на избрания кандидатъ, Александъръ Цанковъ — защото само той и Станъ Ангеловъ не бѣха питани, другитѣ бѣха питани — да направи своето възражение. Въ срока сѣ постѣпили такива възражения и сѣ посочени свидетели за подкрепление на възраженията. Въ възраженията, които сѣ направени, се казва така: „За да се установи, че въ еди кои си села не е извършено това и това, молимъ ви да се призаватъ и разпитатъ тия и тия свидетели“ — изброяватъ се имената имъ. Сѣдния-следователъ, разглеждайки възраженията, е групиралъ свидетелитѣ въ нѣколко групи и отъ всѣка група е избралъ по нѣколко души и тѣхъ е призвалъ и разпиталъ. За другитѣ е сложилъ резолюция: „Тѣзи свидетели ще установяватъ отрицателни обстоятелства“, и затова не ги е призвалъ и разпиталъ. Отъ посоченитѣ 147 души свидетели въ възраженията, сѣдния-следователъ е разпиталъ 51.

Следъ като изборното дѣло постѣпи за втори пътъ въ комисията, получи се въ комисията заявление отъ г. Александъръ Цанковъ, съ което, като излага, че не сѣ призвани и разпитани отъ сѣдния-следователъ всичкитѣ посочени въ неговитѣ възражения свидетели, моли да се повърне дѣлото обратно, за да се доразпитатъ и неразпитанитѣ свидетели. Председателътъ на комисията по провѣрка на изборитѣ, г. Бечевъ, сложи резолюция да се повърне дѣлото обратно. Обаче впоследствие отъ бюрото на Народното събрание се счете, че този въпросъ не е отъ

компетенцията на председателя на комисията по провѣрка на изборитѣ, а е отъ компетенцията на самата комисия; тя е, която ще трѣбва да се произнесе, ще следва ли да се повърне дѣлото обратно за доразпитване на непризованитѣ свидетели — казахъ по какви причини — отъ сѣдния-следователъ, или не.

Най-напредъ този въпросъ се сложи въ секцията на комисията. Въ пленума на самата комисия сѣщо така се подложи на разглеждане и се реши, че ние не можемъ да връщаме дѣлото, още повече като се вземаха въ съображение даденитѣ показания отъ всички свидетели, които сѣ разпитани по възраженията и които даватъ еднообразни показания, именно: „Бѣхъ членъ на бюрото, оплаквания не постѣпиха; изборътъ се произведе при пълненъ редъ“. Това сѣ все еднообразни свидетелски показания по възраженията. По тия следствени дѣла, образувани по контестаціята, сѣ разпитани 692 души свидетели; плюсъ 51 по възраженията, добива се една цифра отъ 743 души свидетели. Като взе предъ видъ това, комисията смѣтна, че е въ правото си и трѣбва да пристѣпи къмъ разглеждане на този изборъ и когато влѣзе въ подробноститѣ, ако намѣри, че има нѣщо неяснено, което ще трѣбва да се доуясни, може да го повърне обратно.

Въ първата частъ на контестаціята, подадена отъ кандидатитѣ на Народния блокъ г. г. Торбовъ и Дековъ, се изнася въ общи черти това, което е ставало въ цѣлата околия и което може да се резюмира въ следнитѣ нѣколко точки. Първо, следъ излизане на указа за произвеждане на законодателнитѣ избори, околийскиятъ началникъ Мечкарски, чрезъ заплашвания и побои на кметове и на общински съветници, успѣва да разтури всички общински съвети въ Орѣховска околия, така че за произвеждане на изборитѣ въ всички села е имало тричленни комисии отъ хора удобни и пригодни, за да произведатъ изборитѣ. За да могатъ изборнитѣ бюра да бѣдатъ съставени отъ хора пригодни, за да извършатъ онова, което трѣбва да сторятъ, за да спечелятъ изборитѣ, видѣтъ се е неудобенъ първиятъ орѣховски мирови сѣдния да тегли жребieto. Ето защо на 11 юний, 10 дни преди избора, успѣва се, чрезъ тогавашния министъръ на правосѣдието, да стане едно бързо смѣняване на първия орѣховски мирови сѣдния съ удобния такъвъ втори орѣховски мирови сѣдния. Вториятъ орѣховски мирови сѣдния става първи, а първиятъ става втори и предаването на сѣдницата става въ единъ день. И следъ това удобниятъ вече мирови сѣдния Дечевъ пристѣпва къмъ тегленето на жребие за изборнитѣ бюра, съгласно избирателния законъ.

Въ почти всички изборни секции изборитѣ сѣ произведени при непълненъ съставъ на законно избранитѣ по жребие изборни бюра. За почти всѣко изборно бюро е имало вече посочени удобни тѣмъ членове. Учителътъ и другиятъ членъ, избрани пакъ по жребие, сѣ били неудобни. За да могатъ да предотвратятъ, за всѣка евентуалностъ членоветѣ на бюрата да не се явятъ, полицейскиятъ приставъ при околийското управление въ Орѣхово Цоню Йоновъ, при изпращането на писмата на членоветѣ и председателитѣ на изборни бюра, надписва адреситѣ на пликоветѣ, въ които сѣ били поставени опредѣленията на мировия сѣдния, само съ първоначалната буква на името или пъкъ измѣня името така, щото полученитѣ пакети въ общината да се върне съ надписъ, че такова лице нѣма въ селото. И наистина, резултатъ въ това отношение се е постигналъ. Ето въ този пакетъ (Посочва единъ пакетъ) сѣ събрани писмата, отправени до членоветѣ и председателитѣ на изборнитѣ бюра въ Орѣховска околия, които сѣ върнати обратно отъ председателитѣ на тричленнитѣ комисии съ надписъ, че такива лица въ селото нѣма. Следователно не е могло да се съобщи на членоветѣ на изборнитѣ бюра да заематъ мѣстото си въ деня на избора.

Д. Джанкардашлийски (нац. д): Ашколсунъ на орѣховския изборъ!

Докладчикъ Г. Калъновъ (д): Почти въ всички села въ изборния день застѣпницитѣ на опозиционнитѣ партии не сѣ били допустнати, всички сѣ били изгонени и тамъ, кѣдето въ нѣкои отдѣлни секции — две, три, азъ ще ги помена по-нататѣкъ — нѣкои отъ застѣпницитѣ сѣ успѣли да влѣзатъ вътрѣ въ изборната стая, тѣ сѣ стояли само по единъ-два часа и после сѣ били изгонени навънъ. Въ едно-две села такива застѣпници сѣ могли да постоатъ до вечерта, обаче вечерта, преди да се пристѣпи къмъ отварянето на изборнитѣ кутии, тѣ сѣ били изхвърлени, бити и изгонени отъ помѣщенията, въ които сѣ произвеждали изборитѣ. За да не бѣдатъ допустнати застѣпницитѣ на опозиционнитѣ листи, почти въ всички села е била практикувана следната система. Когато застѣп-

никът влиза въ изборната стая и подава своите пълномощия на председателя на изборното бюро — а почти въ всички села председателитъ на изборнитъ бюра сж се самоназначавали, защото почти никжде изборътъ не е произвежданъ отъ изборно бюро съ председателъ-учителъ — председателътъ му взема пълномощието, поставя го въ джоба си, и следъ това го пита: „За какво сте дошли? Да гласувате ли?“ — Не, азъ съмъ застъпникъ. „Дайте си пълномощието“. — Нѣмамъ. Нали Ви го дадохъ. „Не е вѣрно. Не сте се легитимирали“. И заповѣдва на стражата: „Навѣнъ!“ И го изгонватъ.

Т. Бошнаковъ (з): Туй е най-голѣмото изкуство на Сгoвoра за произвеждане на избори!

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Въ изборния день почти цѣлата околия е представлява единъ полицейски лагеръ. Цѣлата полиция, явна и тайна, е била пустната въ холъ, за да възпрепятствува на кандидатитъ на опозиционнитъ листи, специално на кандидатитъ и агитаторитъ на Народния блокъ, да не могатъ да вършатъ своята агитация, като сж имъ отнемали автомобилитъ, а въ тия села, въ които сж могли да проникнатъ, тѣ сж били бити, арестувани и изгонени. Характеренъ е случаятъ въ с. Сърбеница, кѣдето въ деня преди избора сж били пристигнали съ единъ автомобилъ кандидатитъ на Народния блокъ Торбовъ, Дековъ и Стефанъ Пановъ съ други свои приятели. Лично околийскиятъ началникъ, съ около 10—15 души явни и тайни полици, е нанесалъ жестокъ побой на Петко Дековъ, като го е душилъ за гушата.

Сжщо така тамъ е установено, че когато Торбовъ и Терзийски — адвокатъ въ Орѣхово — се спуснали да спасяватъ своя другаръ, на Терзийски съ щикъ е разрѣзана ржката, а на Толоръ Торбовъ е опънатъ щикътъ на гърдитъ. Това се изнася въ констатацията въ общи черти за системата, която е употребявана въ цѣлата околия по време на изборитъ.

Азъ ще се спра на случаитъ въ всички села, за които има образувани следствени дѣла и за които сж събрани достатъчно данни, за да имаме представа за това, което е ставало тамъ, поотдѣлно въ изборнитъ секции.

Село Бешлий. Тукъ се е самоназначилъ за председателъ на изборното бюро нѣкой си Маринъ К. Дановъ, за когото въ следственото дѣло има свидетелство за сѣдимостъ, отъ което се вижда, че господинътъ е осжжданъ три пѣти по чл. 316 п. п. 2 и 3 отъ наказателния законъ — осжжданъ е за квалифицирана кражба.

А. Капитановъ (з): Анджакъ за председателъ!

Х. Рашковъ (д. сг): Поправете се — не се касае за него, а за кмета.

А. Капитановъ (з): А, другъ ли е? Ама всички такива ли сж?

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Г. Рашковъ! Азъ посочвамъ това отъ даннитъ въ дѣлото. Ще Ви посоча самото свидетелство, отъ което се вижда, че Дановъ три пѣти е осжжданъ по чл. 316 п. п. 2 и 3.

А. Капитановъ (з): Покажете го, да се убедятъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Пакъ нѣма да се зачервятъ.

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Смѣтамъ, че нѣма да се зачервятъ.

Т. Бошнаковъ (з): Щомъ има телегбози, нѣма да се зачервятъ.

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Въ с. Бешлий е билъ избранъ за председателъ на изборното бюро учителътъ Георги Ст. Пеневъ, обаче пакетътъ е билъ върнатъ отъ тричленната комисия съ бележка: „Такова лице нѣма въ село“. Констатирано е, че председателътъ е смѣнявалъ пликoвeтѣ.

Х. Рашковъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Вие ще видите въ с. Бешлий резултатитъ — азъ ще ги посоча — и г. г. народнитъ представители ще иматъ представа за онова, което е ставало тамъ. Както навсѣкжде, тѣй и председателътъ на изборното бюро въ с. Бешлий, за когото казвате, че не е осжжданъ, е смѣнявалъ пликoвeтѣ, и когато избирателитъ сж повдигнали въпросъ, тѣ сами лично да си поставятъ пликoвeтѣ въ кутията, били сж изгонвани. Въ това село нѣколко

души казватъ, че сж гласували съ червената бюлетина на широкитъ социалисти, обаче отъ резултатитъ се вижда, че не е полученъ нито единъ гласъ за тая листа. Резултатътъ отъ избора въ с. Бешлий е следниятъ: Сговорътъ е получилъ 383 гласа, Народниятъ блокъ — 19 гласа. Следователътъ, въ заключителното си постановление по следственото дѣло, образувано по избора въ с. Бешлий, подъ № 141/1931 г., привлича като обвиняеми Маринъ К. Дановъ и Петъръ К. Маринчевъ, по чл. 161 отъ избирателния законъ и по чл. чл. 288, 289 и 298 отъ наказателния законъ. Привлѣчени сж по туй дѣло двама души.

Село Крушовене. По изборътъ въ туй село сжщо така е образувано следствено дѣло № 143/1931 г., по заявлението на повече отъ 50 души избиратели отъ това село. И тукъ изборътъ не е произведенъ отъ избраното по жребие отъ мировия сѣдия изборно бюро. Тукъ за председателъ се е самоназначилъ Илия Ленчовъ, общински разсилень, назначень за такъвъ на 11 юний, 10 дни преди избора. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитъ) Тоя разсилень нарежда гласоподаването да стане така — избирателитъ нѣма да влизатъ отъ предната врата на училището, отъ тамъ, отъ гдето се влиза, а ще влизатъ отъ заднитъ врати, т. е. избирателитъ да преминаватъ презъ два коридора, докато стигнатъ въ дѣлото на втория коридоръ, кѣдето е била поставена изборната стая.

А. Капитановъ (з): Човѣкътъ е държалъ изпитъ най-напредъ!

Т. Бошнаковъ (з): Сигурно щѣха да му дадатъ орденъ за гражданска заслуга, но не имъ остана време.

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): А въ коридора на училището сж стояли: Данаилъ Марковъ, общински стражаръ, Тодоръ Бошняковъ, агентитъ Никола Крачуновъ, Иванъ Николовъ и 6—7 сговористи, които сж обискирали избирателитъ.

Застѣпницитъ на опозиционнитъ партии сж били изгонени още сутринта. Застѣпникъ на Народния блокъ тамъ е билъ д-ръ Петъръ Цокoвъ, който сжщо така не е билъ допустнатъ. Установено е отъ следствието, че председателътъ е смѣнявалъ подаденитъ му отъ избирателитъ избирателни пликoвe сж други, предварително напълнени съ сговористски бюлетини.

И по това дѣло следователътъ съ заключителното си постановление е привлѣкълъ като обвиняеми четирима души.

Резултатътъ въ с. Крушовене вечерта се е оказалъ следниятъ: за Сговора — 718 гласа, за Народния блокъ — 16 гласа. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитъ)

А. Капитановъ (з): Не щатъ го хората!

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): С. Брѣгаре. Сжщо и въ с. Брѣгаре е образувано следствено дѣло № 155. И тукъ изборното бюро е било смѣнено, изборътъ не е билъ произведенъ отъ законно избраното по жребие бюро.

Съобщението до учителя Д. Захариевъ, че е избранъ за председателъ на изборното бюро, не му е било връчено, а е повърнато съ забележка, че такова лице въ селото нѣма, когато той преди избора и въ деня на избора е билъ въ селото.

Застѣпницитъ на всички опозиционни партии сжщо така не сж били допустнати. Сутринта тѣ сж били посрещнати съ пушечни гърмежи отъ председателя на изборното бюро Димитъръ Ц. Мазаджиевъ, който съ парабелъ въ ржка е стрелялъ срещу тѣхъ въ въздуха и имъ е казвалъ: „Назадъ, ще ви избиемъ, ако влѣзете вътре“.

Установено е отъ следствието, че председателътъ Мазаджиевъ е смѣнявалъ избирателнитъ пликoвe, дадени му отъ избирателитъ, съ други, предварително напълнени съ сговористски бюлетини.

И тукъ следователътъ, въ своето заключително постановление, е привлѣкълъ за обвиняеми: Димитъръ Мазаджиевъ, Димитъръ Георгиевъ, Маринъ Митковъ и Маринъ Георгиевъ по чл. чл. 161 и 171 отъ избирателния законъ — значи, четирима души.

Село Бжзовецъ. Въ това село за председателъ на изборното бюро е билъ назначень учителътъ Филипъ Панковъ. Преди избора той е билъ въ селото, обаче не му е било съобщено, че е назначень за председателъ на изборно бюро, а му е било внушено да напустне селото, да си намѣри работа, за да не се явява за председателъ на изборното бюро. И той намѣрилъ точно тогава да отиде да лѣкува бадъза си въ с. Лехчево, Фердинандска околия. Кметътъ на селото се назначилъ за председателъ на изборното село, като назначилъ и свои членове.

Застъпниците сутринта сж били разгонени и недопустнати. Установено е, че сж смънявани избирателните пликосе съ други.

Застъпникът на Народния блок въ това село, Йосифъ Велиновъ, е успълъ сутринта да влѣзе въ избирателната стая, дава си пълномощното на председателя, председателя го скрива въ джоба си, погледналъ го следъ това и му казалъ: „За какво си дошелъ тукъ, да гласувашъ ли? Гласува ли?“ — „Не, отговорилъ му застъпникътъ, азъ съмъ застъпникъ“. Тогава председателятъ заповѣдалъ на стражата да го изгонятъ навънъ, като нелегитимиралъ се. Резултатътъ вечерта се оказва следниятъ: Сговорътъ — 158, Народниятъ блокъ — 8, комунисти — 3.

Село Малорадъ. За избора въ с. Малорадъ е сжщо така образувано следствено дѣло № 176/1931 г. Околийскиятъ началникъ Мечкарски е проявилъ по отношение на с. Малорадъ голѣмо старание и успълъ да внуши на учителя Коно Г. Рачевъ да напустне селото, което той и сторилъ. Изборътъ сжщо така се е произвелъ отъ самоназначило се бюро, а не отъ бюрото, за което е било теглено жребие отъ мировия сѣдия. Застъпниците на всички опозиционни партии сж били изгонени, недопустнати да влѣзатъ въ изборната стая. Селянитъ, обаче, решаватъ да бойкотиратъ избора. Никой не отива да гласува, щомъ като нѣма застъпници на опозиционните листи. И тогава изборното бюро, което стои въ изборната стая и чака избиратели, а тѣ не идватъ, нарежда да бие барабанътъ цѣль денъ изъ селото и да се заплашватъ избирателитъ, че който не се яви да гласува, ще бѣде глобенъ съ 1.500 л. Ходили сж следъ това отъ къща на къща и насила сж измѣжвали избирателитъ, карайки ги да се отменятъ отъ решението си да не гласуватъ, а да идатъ да гласуватъ. Въпрѣки това, резултатътъ показва друго: избиратели въ туй село има записани 944, а сж гласували 370 — близо 600 души сж бойкотирали избора и не сж гласували. И вечерта резултатътъ е билъ: за Сговора — 353 и за Народния блокъ — 17. Следователтъ въ заключителното си постановление е привлѣкълъ като обвиняемъ по чл. чл. 161 и 168 отъ избирателния законъ и 298, аленея първа, отъ наказателния законъ Вѣло Цоловъ.

Село Козлодуй. И по избора въ това село сжщо така има образувано следствено дѣло № 133/1931 г. Село Козлодуй има две секции. Попадена е контестація само срещу избора въ втората секция. Тамъ сжщо така изборътъ е произведенъ не отъ законно избраното бюро, а отъ самоназначило се бюро — не отъ лицата, които сж избрани по жребие отъ мировия сѣдия. Застъпниците сжщо така сж били изгонени и не сж били допустнати да присѣствуватъ. Установено е сжщо така, че сж смънявани избирателните пликосе съ други, предварително приготвени отъ председателя на изборното бюро. Въ заключителното си постановление следователтъ привлѣка като обвиняеми по чл. чл. 161, 168 и 171 отъ избирателния законъ и 298 отъ наказателния законъ двама души: Атанасъ Диковъ и Тодоръ М. Тодоровъ. Резултатътъ отъ тая секция е: Сговоръ — 793, Народенъ блокъ — 103, широки социалисти — 4, комунисти — 9.

Село Бутанъ. И по избора въ това село сжщо така е образувано следствено дѣло № 142/1931 г. Тукъ председателятъ на изборното бюро билъ смъненъ, като другъ се самоназначилъ. Застъпниците сжщо така били изгонени и недопустнати по начинъ, който ви изтъкнахъ: пълномощното, следъ като е било представено, бива скривано и следъ туй, при нѣмане пълномощното, застъпникътъ не може да се легитимира и бива изгоненъ. Въ селото е пристигналъ кандидатътъ на Народния блокъ Тодоръ Торбовъ, който е билъ арестуванъ сутринта и държанъ затворенъ въ общината до 4 ч. следъ обѣдъ. Установено е въ дѣлото, че избирателните пликосе сж били смънявани. Въ заключителното си постановление следователтъ сжщо така привлѣкълъ двама души. Резултатътъ тукъ е билъ: Сговоръ — 599 и Народенъ блокъ — 333. За другитъ листи нѣма гласове.

Село Гложене. Тукъ е употребена вече старата система на гасене лампитъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Народняшката система!

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): И по избора въ с. Гложене било образувано следствено дѣло № 140/1931 г. Изборното бюро е било смънено, като писмата за законно избраното бюро били невржчени. Председателъ на бюрото станалъ председателятъ на тричленната комисия. Сутринта сж били арестувани и държани около два часа кандидатитъ на Народния блокъ Петко Дековъ и Тодоръ Торбовъ. Адвокатътъ Никола Брадински, застъпникъ на Народния блокъ, е билъ срещнатъ отъ полицаи на края на

селото и върнатъ за Орѣхово, недопустнатъ да влѣзе въ селото. Всички застъпници сж били изгонени, съ изключение на Йончо Ивановъ Икономовъ, адвокатъ отъ Орѣхово, застъпникъ на Народния блокъ, който е стоялъ презъ цѣлия денъ въ изборното помѣщение. Обаче вечерта членътъ на тричленната комисия Тодоръ Русевъ го е предупредилъ да напустне изборната стая, защото щѣло да става нѣщо. Но, въпрѣки това, той останалъ вътре.

Вечерта се почва отварянето на кутиитъ, подреждатъ се избирателните пликосе на купчинки по 50. Въ това време влиза единъ облѣченъ — така обясняватъ всички — въ кубратистска форма и, подъ претекстъ да си запали цигарата отъ лампата, я духва.

А. Буковъ (з): Артѣкъ, туй е хептенъ народняшко!

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Застъпникътъ Икономовъ драсва клечка кибритъ, обаче членътъ отъ тричленната комисия Методи Кумановъ, който билъ въ стаята, му изгасва клечката кибритъ. Следъ това се чува шумолене, излизане и председателятъ на изборното бюро помолва Икономова да си даде кибрита, за да запали лампата. Следъ това се вижда, че петтъ купчинки пликосе сж били смънени и вмѣсто тѣхъ поставени други пликосе, неподписани отъ председателя и сгнати на две. Брадински имъ казва, че изборътъ е вече опороченъ, че не трѣбва да се съставя протоколъ, защото следъ угасянето на лампата на масата сж били поставени пликосе, сгнати на две, неподписани отъ председателя. Обаче тѣ не се съгласяватъ и той напустналъ изборното помѣщение.

Какво сж правили после при преброяването, се вижда отъ резултата: Сговоръ — 678 гласа, блокъ — 54 гласа. (Смѣхъ), работници — 27, и широки — 24.

Отъ следствието се установява по единъ положителенъ начинъ изгасянето на лампата, смъняването на бюлетинитъ и сж привлѣчени като обвиняеми: Цвѣтко Тодоровъ, Петъръ К. Торбовъ, Стефанъ Ив. Тодоровъ, Никола Петровъ Каменовъ и Върбанъ п. Петковъ.

За Хайрединъ е образувано сжщо така следствено дѣло № 153, отъ 1931 г. Невржчено е писмото на учителя Тополски, който е билъ назначенъ за председател на изборното бюро, но учителятъ се научилъ, че е избранъ за такъвъ, явява се на сутринта на изборния денъ и претендира да вземе мѣстото си, като председател на изборното бюро. Обаче самоназначилитъ се за такъвъ Георги Г. Боковъ, сжщо осмѣлянъ за кражба, не го допуща. Въ Хайрединъ сж били опредѣлени две стая за произвеждане на избора, които сж били една до друга. Въ едната сж били обскирвани избирателитъ, а въ другата сж ги вкарвали да гласуватъ.

А. Капитановъ (з): Така трѣбва да измѣнимъ избирателния законъ — по две стая да има, за по-удобно.

Докладчикъ Г. Калъповъ (нац. л): Тъмната стаячка е била устроена така, че не е имало никаква врата, за да може общинскиятъ пазачъ да наблюдава презъ всичкото време какво става. Сутринта, когато се явяватъ застъпниците, били вкарани и бити въ една стая, прозорцитъ на която били затулени съ чинове. И тамъ стражарътъ Стоянъ Ивановъ, пѣждарътъ Маринъ Томовъ и старшиятъ стражаръ Симеонъ Найденовъ обскирватъ, отнематъ пълномощията на всички застъпници и по тоя начинъ тѣ не сж могли да се легитимиратъ. А следъ като сж имъ отнели пълномощията, отъ съседната стая сж били изпратени по домоветъ имъ съ зарѣка никому да не казватъ какво е ставало.

Нѣколко души твърдятъ предъ следователя, че сж гласоподавали съ червена бюлетина, обаче вечерта не сж били намѣрени червени бюлетини.

Наблюдавайки, виждайки това беззаконие, виждайки тоя тероръ и това недаване възможностъ за свободно проявление волята на избирателитъ, селянитъ решаватъ да бойкотиратъ избора. И тукъ презъ цѣлия денъ става една срамна борба и ловъ на избиратели. Има записани 1019 избиратели, а сж гласоподавали само 555 — половината отъ избирателитъ сж бойкотирали избора и не сж гласоподавали. Резултатътъ е следниятъ: 521 гласа за Сговора, за Народния блокъ 31 и за Работническата партия — 3 гласа. Въ Хайрединъ въ деия на избора е билъ кандидатътъ на Народния блокъ Петко Дековъ, който сжщо така е билъ арестуванъ, правили сж му обискъ, вземали сж му легитимацията, той е протестиралъ, обаче безплодно, и е билъ заставенъ презъ цѣлия изборенъ денъ не да агитира, не да върши своята работа, каквато трѣбва да върши всѣки единъ кандидатъ въ изборенъ деия, а презъ всичкото време да употребява свръхуси-

лия да задържа да не се излѣ негодуванието на селянитѣ отъ тѣзи беззакония, вършени въ изборната стая.

Село Бързина. И тукъ изборното бюро е смѣнено; изборитѣ сѣ произведени не отъ законното бюро. Въ това село, предниятъ день, както казахъ и по-преди, околийскиятъ началникъ Мечкарски е нанесълъ побой на Петко Дековъ, арестувалъ придружаващитѣ го Стефанъ Цановъ, Тодоръ Торбовъ и Терзийски. Въ това село е нараненъ отъ стражарски ножъ Терзийски; на Тодоръ Торбовъ му опъватъ шика въ гърдитѣ, а пъкъ околийскиятъ началникъ Мечкарски е душилъ Петко Дековъ за гушата и сѣ нанесли голѣмъ побой на всички придружаващи го.

Село Ставерци. И за избора въ с. Ставерци има образувано следствено дѣло. И тукъ изборното бюро е било смѣнено съ друго незаконно: не били връжени писмата на членовѣтѣ отъ изборното бюро, които сѣ били обявени отъ мировия сѣдия, подъ благовидния предлогъ, че такива лица въ селото нѣма. Сутринта по сѣщия начинъ сѣ отнети пълномощията на застъпниците и изгонени като нелегитимирани се, затова защото предварително имъ сѣ били взети отъ председателя. Кандидатѣтѣ на Народния блокъ Димитъръ Илиевъ, адвокатъ отъ Орѣхово, и застъпникѣтѣ на Народния блокъ Цветанъ Танчевъ още сутринта сѣ били посрещнати, арестувани и сѣ автомобилъ изкарани вънъ отъ селото. Тукъ членѣтѣ отъ тричленната комисия Филипъ Александровъ, подпомогнатъ отъ председателя на бюрото, сѣ смѣнявали избирателнитѣ пликосе, а на нѣкои избиратели щомъ като председателятѣ имъ е давалъ избирателенъ пликъ и тѣ сѣ отивали въ тъмната стая да поставятъ бюлетина, гоя членъ отъ тричленната комисия, Филипъ Александровъ, е услужвалъ, като самъ лично е поставялъ избирателнитѣ бюлетини въ пликосѣтѣ имъ. И тукъ следователъ е привлѣкълъ като обвиняеми трима души.

Резултатѣтѣ отъ избора е следниятъ: листата на Сгворора е получила 829 гласа, листата на Народния блокъ — 29 гласа, а другитѣ листи не сѣ получили никакви гласове.

Село Сърбеница. И тукъ изборѣтѣ е произведенъ отъ самоназначило се бюро, не отъ законно такова. Установено е, че председателъ на изборното бюро е смѣнявалъ избирателни пликосе съ други такива, предварително приготвени и напълнени съ сговористки бюлетини. Тукъ, обаче, единъ избирателъ Крушарски повдигналъ въпросъ предъ председателя, като му е казалъ: „Вие ми смѣняхте плика; азъ не желая това; Вие ще трѣбва да ми подпишете плика отгоре на избирателната кутия, за да виждамъ“. Въ това време Георги Ст. Манчовъ, който се е намиралъ въ изборното мѣсто, сѣщо е подкрепилъ това искане — пликосѣтѣ на избирателитѣ да се подписватъ отъ председателя на явно мѣсто, за да виждатъ избирателитѣ, че не става смѣна на бюлетинитѣ имъ. Обаче председателътѣ намѣрилъ за нужно да ги изгони и да имъ се нанесе побой.

Предниятъ день въ това село е държанъ арестуванъ цѣли 11 часа кандидатѣтѣ на Народния блокъ Стефанъ Цановъ затова, защото той билъ ходилъ изъ околията и билъ агитиралъ да не се гласува съ бюлетини, а съ цепенници и пистолети.

Изборѣтѣ въ Долна-Гнойница. За този изборъ ще ви прочета изложението, което е отправено до председателя на Народното събрание и до прокурора, отъ което изложение ще видите, какъ сѣ били произведени изборитѣ въ това село. Тукъ предъ изборното мѣсто е било война, голѣма борба. Изложението е направено отъ бившия училищенъ инспекторъ Иванъ Н. Илчевъ.

Въ това изложение той казва, че падналиятъ се по жребие за председателъ на изборното бюро Иванъ Т. Наковъ не заелъ мѣстото си и билъ замѣненъ съ другъ. Сѣщо така и членѣтѣ на бюрото Стефанъ П. Константиновъ, търговецъ, не заелъ мѣстото си, защото не се билъ съгласилъ да върши злоупотребления, Обаче за председателъ тукъ се провъзгласилъ нѣкой си Ангелъ Ат. Кюприйски, секретаръ-бирникъ, известенъ подъ името „Чулия“, а на мѣстото на Константинова е билъ назначенъ другъ. За избирателна стая е била опредѣлена една класна стая на горния етажъ на училището. За да се отиде до нея, трѣбвало да се мине презъ вестибула, коридора, да се излѣзе по две стѣпи съ 30 стѣпала и чакъ тогава да се отиде въ дѣното на коридора, където е била изборната стая. Въ тѣзи коридори презъ изборния день сѣ били обискирани и малтретирани избирателитѣ.

Въ 8 ч. сутринта избирателнитѣ кутии били изнесени за запечатване. Дошли застъпникѣтѣ: Иванъ Н. Илчевъ — на Народния блокъ, Петко Върбановъ — на оранжевата листа и Йорданъ Йордановъ — на Работническата партия. Тѣ се нареждатъ за наблюдаване запечатването на кутиитѣ,

но презъ това време е имало войници, които по заповѣдъ на председателя на изборното бюро, подъ командата на единъ младши подофицеръ, взели за стрелба, за да ги прогонятъ.

Запечатватъ се кутиитѣ. Избирателитѣ искатъ да присѣдствуватъ застъпникѣтѣ при внасянето на избирателнитѣ кутии въ изборната стая, обаче не се позволява въ никой случай да влѣзатъ застъпникѣтѣ на опозиционнитѣ партии да придружаватъ внасянето на изборнитѣ кутии до изборната стая. Тукъ председателътѣ, така наречениятъ „Чулия“, сѣ парабелъ се е движелъ между избирателитѣ и въ училището и всѣкого е заплашвалъ. На нѣколко пѣти застъпникѣтѣ сѣ се опитвали да влѣзатъ вътре, обаче сѣ били посрѣщани съ пушечни гърмежи и отблъснати. За да се убедите, г. г. народни представители, че действително изборѣтѣ въ с. Долна-Гнойница е станалъ при страшенъ тероръ и фалсификация, ще ви съобща резултата отъ избора — той говори най-красноречиво. Резултатѣтѣ е: Демократическиятъ сговоръ е получилъ точно 600 гласа, Народниятъ блокъ — 32, широкитѣ — 3 и работнитѣ — 29. И по този изборъ следователъ е привлѣкълъ като обвиняеми двама души — Ангелъ Атанасовъ Кюприйски и Точо Наковъ по чл. чл. 161 и 168 отъ избирателния законъ и чл. 298 отъ наказателния законъ.

Село Крива-бара. И тукъ е смѣненъ председателътѣ на изборното бюро, а сутринта застъпникѣтѣ Иванъ Давидовъ — изгоненъ. Съблѣкли сѣ го голъ, за да му взематъ пълномощията. Изборѣтѣ е билъ произведенъ безъ всѣкакъвъ застъпникъ, освенъ този на Демократическия сговоръ. Отъ следствието е установено, че сѣ промѣнявали избирателнитѣ пликосе съ други. И по този изборъ следователъ е привлѣкълъ като обвиняеми двама души: Лазаръ Тодоровъ и Георги Марковъ по чл. 168 отъ избирателния законъ и чл. чл. 288, 289 и 298 отъ наказателния законъ.

Село Букьовци. И тукъ е смѣнено изборното бюро. Въ това село е царувалъ голѣмъ тероръ, поради който два-три дни преди избора повече отъ 100 души селяни сѣ били принудени да избѣгатъ отъ селото и да се криятъ въ полето. Отъ следствието е установено, че повечето отъ избирателнитѣ пликосе сѣ били смѣнени. Сутринта въ изборното бюро е успѣлъ да влѣзе застъпникѣтѣ Стоянъ Гановъ, но на два пѣти го изгонвали, той пакъ влизалъ и стоялъ до 12 ч. на обѣдъ, когато го изгонили вече окончателно. Резултатѣтѣ отъ този изборъ е: Сговоръ — 800 гласа, Народенъ блокъ — 83. Следователътѣ сѣ заключително постановление е привлѣкълъ като подсъдими Мито Първановъ, Илия Ив. Крушовенски, Василъ Димитровъ, Динко Първановъ, Тодоръ Ив. Гръблевъ, Петъръ Кьосовъ и Борисъ Г. Каричкановъ по чл. 161 отъ избирателния законъ и чл. чл. 113, 133, 266, 289 и 298 отъ наказателния законъ.

Село Галиче. И тукъ изборѣтѣ е произведенъ отъ незаконно бюро, самоназначило се. Сутринта, въ 7 ч., учителътѣ Гриноръ Иванчевъ, който по жребие, теглено отъ мировия сѣдия, е билъ избранъ за председателъ на бюрото, се явилъ да заеме мѣстото си, снабденъ съ удостоверение отъ мировия сѣдия, че е избранъ за председателъ. Обаче селскитѣ стражари Петко Шимбовъ и Първанъ Кръстевъ не признали удостоверението му, макаръ то да е било нотариално заверено отъ мировия сѣдия, че е избранъ за председателъ на бюрото, изгонили го най-позорно отъ изборната стая и се самоназначили тѣ да произведатъ избора. Отъ следствието е установено, че сѣ промѣнявали избирателнитѣ пликосе, както почти и въ всички други села на Орѣховска околия. Резултатѣтѣ отъ избора е билъ: Сговоръ 932 гласа, Народенъ блокъ 73, комунисти 19 и широки 62. И по тѣзи изборъ следователътѣ сѣ заключително постановление е привлѣкълъ като обвиняемъ Тодоръ Митовъ по чл. 168 отъ избирателния законъ.

Село Островъ. И тукъ изборѣтѣ е произведенъ отъ незаконно бюро. Застъпникъ на Народния блокъ сѣщо не е допуснатъ, а изгоненъ. Успѣли сѣ да влѣзатъ двама застъпници на други опозиционни партии, обаче впоследствие сѣ били бити и изгонени. Това е било презъ деня Вечерта при преброяване на бюлетинитѣ тѣ не сѣ били. Установено е отъ следствието, че сѣ смѣнявали избирателнитѣ пликосе съ други, приготвени отъ по-рано. Резултатѣтѣ отъ избора е: Сговоръ 693 гласа. Народенъ блокъ — 108 гласа. Следователътѣ е привлѣкълъ трима души обвиняеми, а именно: Луканъ В. Балтовъ, Коста К. Чолатовъ и Коцо Бетовъ по чл. чл. 161 и 168 отъ избирателния законъ и по чл. чл. 288, 289 и 298 отъ наказателния законъ.

Казахъ въ началото на речта си, че по избора въ Орѣховската избирателна околия има образувани 19 следствени дѣла, които следователътѣ е присѣдинилъ къмъ общото контестационно дѣло, по което той дава едно общо

заклучително постановление за произведенитъ въ тази избирателна околия избори. Въ това свое заключително постановление следователтъ, като изтъква това, което азъ преди малко ви казахъ въ общи черти, казва въ последната точка отъ заключението: (Чете) „Че отъ изложеното до тукъ и отъ заключителнитъ постановления къмъ отдѣлнитъ дѣла има достатъчно доказателства, установяващи, че изборътъ въ селата, по които сж образувани следственитъ дѣла, е опороченъ, съ изключение на селата Бързина, Ботево, Сираково, Рогозень, по отношение на които не се изнасятъ доказателства, и като тъй съответнитъ следствени дѣла следва да се прекратятъ“ — и ги присъединява къмъ общото контестационно дѣло.

Г. г. народни представители! Разглеждайки всички следствени дѣла най-подробно, съ четене на свидетелскитъ показания, съ правене на провѣрка по същество, комисията намѣри, че следва да се касиратъ изборитъ въ нѣкои секции, а именно въ следнитъ села: (Чете) „Бешлий, Крушовене, Брѣгаре, Бжовецъ, Малорадъ, Козлодуй II секция, Бутанъ, Гложене, Хайрединъ, Бързина, Ставерци, Сърбеница, Долна-Гнойница, Крива-бара, Букьовци, Островъ, Добралево и да не се касиратъ въ петъ села. Комисията не постанови да бждатъ касирани изборитъ въ петъ села не затова, че тамъ не е имало тероръ презъ време на изборитъ, не че изборитъ сж произведени отъ законни бюра, не че не е имало никакво насилие, но затова, защото отъ изборния резултатъ се вижда, че колкото гласове е взелъ Народниятъ блокъ, толкова е взелъ и Сговорътъ.

Общо по следственитъ дѣла по избора въ Орѣховска избирателна околия има привлѣчени като обвиняеми 41 човѣци за нарушения на избирателния законъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Значи, вие правите заключенията си не по действията, а по резултатитъ.

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Заключенията си правимъ възъ основа на следственитъ дѣла, въ които е установено, че сж замѣнявани избирателни пликъве съ други, че сж привлѣчени маса хора като обвиняеми. Това се най-много подкрепя отъ изборния резултатъ...

Н. Пждаревъ (д. сг): Значи, че сте доволенъ отъ резултата.

Докладчикъ Г. Калъповъ (д):.... и отъ разпитанитъ 741 свидетели.

Комисията, разглеждайки избора и имайки предъ видъ, че контестацията е подадена за цѣлата избирателна околия и че сж посочени 20 села, отъ които може да се извади заключение за системата на тероръ и насилие въ цѣлата тая избирателна околия, комисията смѣтна, че изборътъ въ Орѣховска околия е произведенъ при страшенъ тероръ, изборни насилие и фалшификации и реши да помоли народното представителство да касира избора въ цѣлата околия.

Н. Кемилевъ (д. сг): Кой е новиятъ кандидатъ? — Вергилъ?

Докладчикъ Г. Калъповъ (д): Не знамъ кой е новиятъ кандидатъ.

А. Аврамовъ (з): Нѣкой главорѣзъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Съгласно чл. 32 отъ правилника за вътрешния редъ, понеже решението на комисията е за касиране на избора въ Орѣховската околия, разискванията се отлагатъ за идущето заседание.

Ще се докладва изборътъ въ Провадийската избирателна околия.

Има думата докладчикътъ г. Стоянъ Йовевъ.

Докладчикъ С. Йовевъ (д): Г. г. народни представители! Въ Провадийска избирателна околия се избиратъ четирима народни представители. Варненскиятъ окръженъ сждъ, кждето сж били пратени всички изборни книжа, е провъзгласилъ за избрани народни представители за XXIII-то обикновено Народно събрание отъ листата на коалиралитъ се въ Народния блокъ партии, съ моравъ бюлетина: Иванъ Велчевъ, Тодоръ Якимовъ и Христо Родевъ, а за допълнителни: Иванъ х. Николовъ х. Ивановъ и Цонко Н. Цонковъ и отъ кандидатната листа на коалиралитъ се партии Демократически сговоръ и Национал-либералната обединена партия, съ розова бюлетина — Филипъ Рафайловъ и подгласници: Методи Йордановъ Янчулевъ, Цонко Ив. Харбовъ и Рифатъ Мусовъ.

Въ тая околия има записани 27.323 избиратели. Отъ тѣхъ сж се явили да гласоподаватъ 24.639. Изборниятъ дѣлителъ е 6.107. Съгласно получения резултатъ, окръжниятъ сждъ е провъзгласилъ за избрани трима отъ листата на Народния блокъ съ моравата бюлетина и единъ отъ Народната коалиция съ розовата бюлетина. Другитъ състезаващи се листи сж паднали подъ дѣлителя.

Гласовѣтъ се разпредѣлятъ така: за Народния блокъ 15.518, Народна коалиция — 6.571; Работническа партия — 1.939. Социалдемократическа партия — 236; Народна друга — 88; Лѣвъ блокъ — 75 и недействителни — 157.

Това сж гласовѣтъ, които сж били подадени за всички състезаващи се листи.

По този изборъ, г. г. народни представители, сж постѣпили четири контестации. Първата контестация е подадена отъ Петъръ Тодоровъ, отъ с. Сандѣкий, кждето листата на Народния блокъ е получила едвамъ 436 гласа, листата на Народната коалиция — 379 гласа, Работническата партия — 24 гласа, Социалдемократическата партия — 72 гласа, Лѣвиятъ блокъ — 1 гласъ, листата на Националната друга — нищо и 3 недействителни.

Въ контестацията си контестаторътъ казва: „На менъ, като на застъпникъ, се отнеха бюлетинитъ и пълномощията, бѣхъ арестуванъ и битъ и по такъвъ начинъ не можахъ да изпълня дълга си, да постѣпя като застъпникъ на листата на Народния блокъ“.

Г. г. народни представители! Отъ изборното дѣло за тая секция се вижда, че сжщиятъ Петъръ Тодоровъ не е стоялъ като застъпникъ въ изборното бюро, нито е подписалъ дневника, нито има нѣкакво пълномощие да подпише другъ вмѣсто него. Той се оплаква сждо така, че въ коридора на изборното мѣсто много избиратели били обискирани, бюлетинитъ имъ били замѣнявани съ други и по такъвъ начинъ имъ било възпрепятствувано да гласуватъ. Оплаква се сждо така, че тайната стайчка въ тая избирателна секция е била зле направена и въ нея е могло да се наблюдава. Казва сждо, че единъ отъ полицейскитъ агенти презъ всичкото време стоялъ и наблюдавалъ избирателитъ за кого ще гласуватъ. Оплаква се специално отъ полицейския агентъ Ангелъ Радевъ, че насилвалъ много отъ избирателитъ, че ги е заплашвалъ и е смѣнявалъ бюлетинитъ имъ. Сждо така се оплаква отъ детективитъ, които сж заплашвали избирателитъ, като на нѣкои сж казвали, че ония, които не гласуватъ за листата на Народната коалиция, съ розовата бюлетина, щѣли да бждатъ хвърлени въ Камчия. По-нататкъ казва, че срещу имената на 80 души, по избирателния списъкъ, които сж се явили да гласуватъ, се оказало, че сж гласували други лица.

По поводъ на всичкитъ тѣзи оплаквания сж образувани две следствени дѣла и сж разпитани свидетели за нѣкои обстоятелства. Отъ тѣхъ — забележете добре това, г. г. народни представители — се установяватъ нѣкои отъ посоченитъ обстоятелства.

Подадена е сждо така контестация отъ Марко Хр. Авджиевъ, отъ с. Караджа-отъ. Като застъпникъ на Народния блокъ, той се оплаква, че въ тая избирателна секция, въ това село, е билъ упражненъ извънредно голѣмъ тероръ, тормозили се избирателитъ и тѣхната воля свободно не е могла да бжде проявена, поради което и резултатътъ отъ избора не е билъ такъвъ, какъвто е трѣбвало да бжде. На него лично било забранено отъ околийския началникъ да не излиза отъ района на избирателното мѣсто, за да не може да следи, когато вънъ се обискиратъ избирателитъ и имъ се отнематъ бюлетинитъ. Лично той се оплаква, че е билъ обискранъ и сж му били задигнати около 250 бюлетини.

По-нататкъ казва, че органи на властта — нѣкой-си Илия Ивановъ и други — сж научавали моравитъ бюлетини и съ това сж искали да ги направятъ недействителни. Освенъ това казва, че почти всички, които сж минавали презъ коридора на училището, сж били обискирани и сж имъ били отнемани бюлетинитъ, които сж носили отъ вънъ. Имало е — сочи дори и имена — бити и заплашвани отъ органи на тогавашната власт.

Въ заключение той казва: „Направи се всичко, за да може да бжде фалшифициранъ изборътъ по нѣкакъвъ начинъ въ тая секция — с. Караджа-отъ.“

Постѣпила е една обикрна контестация, г. г. народни представители, отъ Христо Родевъ и Иванъ х. Николовъ х. Ивановъ. Тѣ особено силно се оплакватъ отъ терора, който е билъ упражненъ въ секцията Лопушна, и казватъ, че изборитъ въ Провадийска околия се произведоха при единъ страшенъ тероръ, какъвто населението въ Провадийска околия никога не е нито виждало, нито чувало. Властта е била мобилизирана и поставила на кракъ въ изборната борба не само цѣлата мѣстна администрация, състояща се отъ околийския началникъ, полицейски пристави и стражари, но и цѣлата горска стража, акцизни

пристави и стражари. Освен това сж били докарани и отъ Петричко полицаи и детективи, които да засилятъ полицейския тероръ въ тази избирателна околия — докарани сж били около 40—50 души. Всички тия лица сж били поставени на разположение на административната власт, за да се всѣ по-голямъ страхъ, да се упражни известно насилие надъ избирателитѣ и по такъвъ начинъ да се пречупи свободната воля на избирателитѣ. Оплакватъ се, че имало претърсвания на жилищата, взимани сж били бюлетинитѣ и сж били смѣнявани съ други. Самъ Христо Родевъ, сега народенъ представителъ, се оплаква, че е билъ арестуванъ и откаранъ съ детективи и стражари въ общинското управление на с. Кюпрю-кьой, заедно съ двамата си другари Стоянъ Дуковъ и Александъръ Якимовъ. Тамъ сж ги обискирали, отнели сж имъ бюлетинитѣ, позивитѣ и книгата, които сж носѣли; следъ това подъ стража сж били откарани въ Провадия въ 2 ч. следъ полунощъ, където сж били освободени едва въ 7 и половина часа сутринтъ. За с. Лопушна казватъ, че имало специаленъ тероръ, поради обстоятелството, че населението на това село е предимно турско и надъ него властта е могла да упражни по-голямъ тероръ. И действително, тамъ терорътъ е билъ засиленъ, за да може да се окаже по-големо давление.

Вънъ отъ това, г. г. народни представители, с. Лопушна, споредъ числото на записанитѣ избиратели, както се вижда отъ книгата, е една голъма секция. Това е дало поводъ да бжде засиленъ повече терорътъ въ тази секция. Въ тази секция е имало записани 1.134 избиратели, отъ които сж се явили да гласуватъ 1.038 души. Благодарение на терора, който е билъ упражненъ въ с. Лопушна, листата на Народния блокъ е получила едва 232 гласа, когато листата на коалиранитѣ се партии, Сговоръ и Националната либерална обединена партия, е получила 667 гласа; Работническата партия е получила само 12 гласа; Социалдемократическата партия — 1 гласъ, Лѣвийтъ блокъ — 14 гласа и останалитѣ бюлетини сж били недействителни. Въ сжщата констестация се оплакватъ, че още предната вечеръ преди избора, въ сжбота, въ тази секция е била издадена специална заповѣдъ да се гласува по отдѣлни села — къмъ тази секция сж спадали нѣколко села. Било е дадено нареждане най-напредъ да гласуватъ селата: Сарж-Кованлъкъ, Реджебъ-Махле и Бекчий, следъ това да гласуватъ другитѣ села: Лопушна, Ганчово и Преджа. Това нареждане е било съблюдавано точно, за да не се смѣсва българското население съ турско.

Всички избиратели, които сж влизали въ избирателната секция, сж били претърсвани въ коридора и имъ сж били изземвани бюлетинитѣ. Нѣколко души стражари още въ сжбота вечертъ сж правили обискъ на нѣкои лица. Сочи се въ констестацията, че е правенъ обискъ на Георги Воденичаровъ, като е била претърсена цѣлата му къща; правенъ е така сжщо обискъ и на много други лица. Повече отъ 100 души отъ тая секция сж били принудени да бѣгатъ вънъ отъ селата, за да не бждатъ подложени на тормозъ. Отъ детективитѣ и отъ полицията сж били раздавани бюлетини, белязани на опредѣлени мѣста, за да могатъ да знаятъ кои избиратели за кого ще гласуватъ.

Последната констестация, г. г. народни представители, е отъ Иванъ Велчевъ, сега народенъ представителъ, тогава кандидатъ отъ листата на Народния блокъ, който сжщо така се оплаква за насилия въ секцията на с. Лопушна.

Всички тия обстоятелства бѣха прегледани както отъ секцията, така и отъ комисията по провѣрка на изборитѣ. Между другото, нека ви кажа и това, което е казано въ дневника за избора въ с. Сандѣкчий и въ дневника за с. Лопушна. Въ дневника за с. Сандѣкчий се казва: „Не станаха никакви констестации, застѣпници не се явиха на тритѣ листи — на Народния блокъ, на Трудовия блокъ и на Оранжевия блокъ — никакви други инциденти не станаха“. Въ дневника за с. Лопушна е отбелязано само, че е имало 104 праздни плика, други инциденти не сж отбелязани.

Както казахъ, г. г. народни представители, всички подробности по тѣзи констестации бѣха изнесени предъ комисията по провѣрка на изборитѣ. Комисията ги разгледа и констатира, че действително сж ставали насилия при изборитѣ въ тѣзи села, така както сж ставали насилия въ изборитѣ въ всички избирателни околии, които разглеждаме досега.

Въпрѣки всички насилия, които комисията констатира, тя реши изборътъ въ Провадийската избирателна околия да бжде утвърденъ, а изборното дѣло да бжде върнато на следователя, за да получатъ наказание ония лица, които сж действували своеволно и сж извършили нѣкои престѣпления, които сждебнитѣ власти ще има да разгледатъ.

Азъ моля, при това положение, да се съгласите съ решението на комисията и да утвърдите избора въ Провадийската околия.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Велчевъ.

И. Велчевъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предъ васъ е сложенъ на разглеждане изборътъ въ Провадийската околия, станалъ на 21 юний т. г. Чл. 125 отъ избирателния законъ гласи, че единственъ върховенъ господаръ, който разрешава въпроса за правилността на даденъ изборъ, е Народното събрание. Следователно, почитаемото народно представителство има да каже своята дума и по избора въ Провадийската околия.

Докладчикътъ на този изборъ, като такъвъ на комисията по провѣрка на изборитѣ, избрана отъ настоящия Парламентъ, докладва, какво изборътъ въ Провадийската околия миналъ редовно и макаръ да е имало известни нарушения, комисията, като ги взела подъ внимание, решила да бжде утвърденъ този изборъ като редовенъ и моли почитаемото народно представителство да потвърди решението ѝ за редовността на избора въ Провадийската околия.

Г. г. народни представители! Дълженъ съмъ да забележа още въ началото, че г. докладчикътъ не бѣше пълненъ въ своя докладъ за станалото по избора въ Провадийската околия. Чл. 124 на избирателния законъ гласи: „Правилността на избора може да оспорва всѣки избирателъ отъ околията. Заявления за нередовностъ по избора се подаватъ въ деня на произвеждането му до председателя на бюрото, а следъ това, най-късно 10 дни — до председателя на Народното събрание.“ Г. докладчикътъ ви каза само за четири констестации, постѣпили по този изборъ, а именно: за селата Аптаразакъ, Караджа-отъ, Лопушна и Сандѣкчий. Обаче отъ приложенитѣ изборни книги къмъ следственото дѣло № 239, което е докладвано тукъ отъ г. докладчика, се вижда, че не сж станали само тамъ нередовности, че не сж само отбелязанитѣ въ тия четири констестации нередовности, а има такива отбелязани и въ други констестации, които се намиратъ къмъ изборното дѣло. Такива констестации сж подадени за избора въ с. Шадж-кьой, въ което не е билъ допустнатъ никакъвъ застѣпникъ; за избора въ с. Тюркь-арнаутларъ сжщо има подадена констестация отъ шестъ души избиратели. Въ нея се казва, че застѣпникътъ на Народния блокъ, провадийскиятъ адвокатъ Илия Паскалевъ, демократъ по убеждение, е билъ арестуванъ и не му е било позволено да изпѣли своя дългъ като застѣпникъ на Народния блокъ въ тази секция. Едвамъ чакъ къмъ 10 ч. го освобождаватъ. Тамъ е билъ и неврокопскиятъ околийски началникъ заедно съ своята полиция.

По-нататкъ, въ Асълбейлийската избирателна секция, когато се подписвалъ дневникътъ на изборното бюро, застѣпникътъ на Народния блокъ, Вълчо Яневъ, е подписалъ дневника на особено мнение — че презъ цѣлия изборенъ день той, като застѣпникъ, не е билъ допустнатъ да изпѣли своя дългъ. Още въ изборния день е постѣпила констестация отъ него, загдето не му е била дадена възможностъ да упражни своето право като застѣпникъ на Народния блокъ, било му е отнето това право по единъ насилственъ начинъ отъ сговористката полиция, която е върлувала презъ тоя изборенъ день. Сжщо въ с. Сава, въ с. Сандѣкчий и пр. и пр. — това, което ви докладва г. докладчикътъ.

Искамъ да ви кажа тия нѣколко думи само заради туй, защото отъ тѣхъ се вижда, какво дѣлото по избора въ Провадийската околия не е добре проучено отъ докладчика, за да ви бжде докладвано въ неговата ширина, за да можете по чиста съвѣсть да кажете вашата дума, дали изборътъ въ Провадийската околия е билъ редовно произведенъ, въ съгласие съ избирателния законъ, и дали волята на избирателитѣ въ Провадийската околия, на брой повече отъ 24.000 души, не е била изнасилена; дали тѣ сж дали своя вотъ по чиста съвѣсть, съгласно законитѣ въ нашата страна, или тѣхната воля е била изнасилена, пречупена, е била поставена подъ знака на единъ тероръ, на едно насилие, каквото Провадийската околия никога, откато България сжществува като свободна държава, не е видѣла. Ше видите отъ следственото дѣло № 145/1931 г. на третия следователъ при Варненския окръженъ сѣдъ, приложено къмъ изборното дѣло, и отъ следствено дѣло 112 на сжщия следователъ, че сж разпитани само по избора въ Лопушненската секция 96 души свидетели, които единъ следъ другъ доказватъ по най-очевиденъ и безспоренъ начинъ, какво терорътъ, упражняванъ въ тая секция, е билъ нечуванъ.

Въ с. Аптаразакъ, въ с. Сандъжкий, въ Караджа-отъ, въ Девня и т. н. е било сѣщето. Въ следственото дѣло № 145 има показания на хора не на Народния блокъ, не на противници на сговористката власт, а отъ приятели на сговористката власт, отъ нейни агенти, отъ агента Жечо Блъсковъ. Викани сѣ всички агенти, викана е цѣлата полиция, която въ Провадийска околия е била недостатъчна, и ѝ сѣ давани нареждания какво да прави. Въ листъ 45 на следственото дѣло № 145 този Блъсковъ пише, че сѣ ги свикали въ околийското управление, въ секретарската стая, въ която сѣ били Янчулевъ, бившъ частенъ секретаръ на министъръ-председателя и втори кандидатъ въ листата на Демократическия сговоръ; окръжниятъ управителъ — известенъ побойникъ въ Варненския окръгъ — Борисъ Кисювъ; Филипъ Рафаиловъ, кандидатъ на Демократическия сговоръ; тамъ е билъ и известниятъ кметъ на Провадия, който назначаваше и уволняваше всички селски кметове въ Провадийска околия, а именно Петъръ Спасовъ; тамъ е билъ секретарятъ на околийския началникъ — въобще цѣлиятъ шабъ, който е произвеждалъ избора отъ страна на Демократическия сговоръ въ Провадийска околия. Тамъ въ четвъртъкъ се разпредѣля полицията какъ да извърши своята работа по време на избора. Тоя агентъ, който не е агентъ отъ вчера или отъ оня денъ, а отъ две години при Провадийското околийско управление, пише, че Янчулевъ го извиквалъ и му казалъ: „Всички ще отидете по секциитъ. На васъ давамъ Аптаразакъ избирателна секция и ще трѣбва да вземете избора на всѣка цена, защото отъ него зависи четиригодишната власт на Демократическия сговоръ. И следъ това — казва — ще има амнистия за всички престѣпници дѣния, извършени отъ васъ, организирани на Демократическия сговоръ“. Въ тоя моментъ, когато Янчулевъ е говорилъ тия думи, той добавилъ: „На васъ ще предадемъ и други полициан — неотговорни фактори — които ще бѣдатъ на ваше разположение“. И извиква, вѣнъ стоящи, нѣкакви войници — мнми войници, облѣчени въ войнички дрехи. Тия войници се наричаха въ Провадийска околия предъ избирателитъ, предъ гражданитъ, че били отъ Македония, отъ Мехомийско, отъ Петрички окръгъ, че били македонствуещи и като такива идватъ да произведатъ изборитъ въ Провадийска околия.

Г. г. народни представители! Единъ отъ тѣхъ се явява, за да отиде въ Аптаразакъ, заедно съ този агентъ Жечо Блъсковъ, и Янчулевъ го пита: „Какъ се казвашъ ти?“. Отговаря: „Азъ съмъ Георги, отъ Мехомийско“. Пита го пакъ: „Не може да бѣде, кажи си правиката. Азъ съмъ частниятъ секретаръ на министъръ Липчевъ и нѣдежъ мене поне да лъжешъ“. Въ присѣдствието на тия 7—8 души, цѣлиятъ шабъ въ Провадийска околия, той казва: „Е добре, азъ съмъ отъ Брезнишко, но името на селото не казвамъ“. И когато идва Георги, отъ Мехомийско, сѣщиятъ този човѣкъ, който минава за неотговоренъ факторъ, който минава за македонствуещъ — на листъ 145 отъ сѣщото дѣло — се установява, че се казва Стоилъ Игнатовъ, отъ с. Конско, Брѣзничко. Следователъ го е намѣрилъ и предъ него той е казалъ: „Никой не ме е насилвалъ да се наричамъ какъвто и да е. Азъ съмъ измислихъ името „Георги, отъ Мехомия“; азъ съмъ, казва, отъ с. Конско, Брѣзничка околия“. Такива хора сѣ били докарани за избора. Сѣщиятъ този човѣкъ казва: „Азъ бѣхъ докаранъ отъ стражаръ; служа въ Софийския полицейски ескадронъ, резерва. По заповѣдъ на началника, дойдохъ въ Провадия, доведе ме стражарътъ Първанъ Яневъ, отъ сѣщия участъкъ. Заминахме отъ Провадия за с. Комарево“ и пр. Значи, тия хора, облѣчени въ войнички дрехи, безъ кокарди и погони, но минаващи и третиращи себе си, както и цѣлото население ги смѣташе за войници, идваха въ Провадийска околия да произведатъ избори; тѣ сѣ били повече отъ 10 души, въоръжени съ пушки, съ парабели, съ всички последна мода оружия, за да могатъ да помогнатъ на полицията въ Провадийска околия, която била недостатъчна, за да може да гарантира реда, спокойствието и свободата на гражданитъ въ тази околия, когато на 21 юний т. г. ще станатъ избори. Не е била достатъчна тая полиция, която Янчулевъ е докаралъ отъ София въ Провадия и за това се взематъ десетъ души стражари отъ Варненското градоначалство. Ние не можахме да установимъ това, но то се установи отъ сѣдната-следователъ. Къмъ следственото дѣло на провадийския сѣдия-следователъ има едно писмо до провадийския околийски началникъ, съ което пита околийския началникъ: „Кажете ми, г. началникъ, имената на всички длъжностни лица, които сѣ командировани отъ София, отъ Варна и отъ другитъ окръзи и околии въобще въ Провадия, за да произведатъ избора. Най-скоро отговорете“. Околийскитъ началникъ отговаря съ официално

писмо: „Отъ справката въ нашата архива, която ние имаме, не се оказа и не може да се направи никаква справка за лица, които сѣ дошли отъ София и отъ други въобще краища, за да произведатъ избора въ Провадийска околия“. Съ други думи, самото околийско управление, официалната власт въ Провадийска околия не е знаела и не знае и до този моментъ, когато властта е вече въ рѣшетѣ на представителъ на Народния блокъ, кои органи, кои длъжностни лица изобщо сѣ били въ Провадия, за да произведатъ избора на 21 юний т. г. Отъ друга страна, установява се, обаче, отъ единъ стражаръ отъ Варненското градоначалство, нѣкой-си Иванъ Георгиевъ, родомъ отъ с. Ново-село, Провадийско, обаче на служба при Варненското градоначалство, че по искане на окръжния управителъ и на околийския началникъ довеждатъ въ Провадия 10 души полицейски стражари отъ Варненското градоначалство, за да засилатъ стражата въ Провадийската околия. Недостатъчна тази явна и тайна полиция, въ предпоследнитъ дни на избора въ Провадийската околия, по искане на варненския окръженъ управителъ, тогава Борисъ Кисювъ, се доведе до гара Провадия седма пѣхотна дружина, въ пълненъ съставъ, подъ предлогъ, че имало нѣкакво учение на дружината. Въ сѣщностъ, тази войска е била повикана отъ Варненския окръженъ управителъ, за да въдвори реда и спокойствието въ Провадийската околия, затуй защото вече бунтътъ, духътъ на бунтарство, духътъ на метежничеството е завладѣлъ всички села въ тази околия. Такъвъ метежъ се вдигналъ въ с. с. Девня, Комарево и др. и, за да се смаже тази дружбака глава, която се е развилила въ Провадийска околия, трѣбвало да дойде редовна войска. Защо? Затуй защото въ понеделникъ азъ и нѣколко другари отъ Народния блокъ отидохме въ Девня, за да раздадемъ бюлетинитъ на Блока, да кажемъ нашата дума — ако можемъ — предъ избирателитъ въ тази секция, каква е нашата платформа, какви сѣ нашитъ принципи, какви сѣ нашитъ идеи, въ името на които ние се боримъ. Въ този моментъ окръжниятъ управителъ, заедно съ околийския началникъ, нападнаха монитъ другари и мене лично и бѣхъ подложенъ на такъвъ побой, какъвто другъ пътъ презъ живота си не съмъ ималъ случай да изпитамъ.

Въ с. Комарево скроиха едно обвинение, какво Работническата партия вдигнала нѣкакъвъ скандалъ, правила нѣкакъвъ митингъ въ училището, а въ сѣщностъ работата се състои въ следното. Повиканъ е билъ въ с. Комарево единъ работникъ въ училището да го биятъ, да го тормозятъ. Нѣкой-си стражаръ отъ Провадийското околийско управление, Кателитъ, стреля отъ вътре съ пушката си, хвърля 3—4 бомби въ самото училищно здание и въплъ отъ него и тогава отиватъ повече отъ 10—20 души стражари, за да блокиратъ цѣлото село и да осуетятъ, да премахнатъ, да унищожатъ изобщо този метежнически духъ, който се е развилилъ и въ с. Комарево. И така — самата власт въ Провадийската околия, начело съ окръжния управителъ, начело съ най-големитъ побойници, скроиха метежъ, за да извикатъ армията, седма пехотна дружина, да смаже борческия духъ на ония избиратели, които казаха: стига кървавото, престѣпното и противонародно управление на Демократическия сговоръ.

Въпрѣки туй, обаче, вотътъ на избирателитъ, повече отъ 24 хиляди души, бѣше не за туй управление на насилня, на престѣпления и на отнемане свободата. Тѣ дадоха абсолютно болшинство на Народния блокъ, начело съ кандидатитъ, които посочи и самиятъ докладчикъ преди малко — отъ 24 хиляди гласа въ цѣлата околия, Блокътъ получи 18.518 гласа.

Г. г. народни представители! Терорътъ, насилнята, престѣпленията, които се извършиха надъ избирателитъ въ Провадийската околия, нѣматъ на себе си равни въ политическата история на тази околия, откогато тя сѣществува свободна въ тая страна. Но ако би трѣбвало да погледнемъ справедливо на работата, следва да бѣдатъ касирани изборитъ въ всички секции въ цѣлата околия, за да се даде възможность на гражданитъ отъ околията да кажатъ повторно своята дума, за кого сѣ тѣ и какъ би трѣбвало да бѣдатъ управлявани по-нататъкъ въ своята страна. Обаче азъ мисля, че ще бѣде по-справедливо и че най-добре ще се отговори на наболялата народна душа, като се касиратъ изборитъ само въ секциитъ, въ които сѣ станали най-сѣществени нарушения, най-сѣществени престѣпления; почитаемото народно представителство да каже думата си поне върху тѣхъ и се даде възможность въ ония секции, въ които сѣ извършени най-големитъ престѣпления, най-големитъ нарушения, да се провърви вотътъ на избирателитъ, като се даде възможность отъ почитаемото Народно събрание да станатъ нови избори въ тѣзи секции, за да можемъ да видимъ, дали такъвъ ще бѣде резултатътъ.

Г. г. народни представители! Че нѣма да бѣде такъвъ резултатътъ говори следниятъ много важенъ фактъ. На 1 ноември т. г. се произведоха избори въ деветъ общини въ Провадийската околия и отъ 8-тъ хиляди гласа, които се получиша въ тѣзи общини, нито единъ гласъ не се получи за Демократическия сговоръ — нито единъ! На други мѣста въ България, може би, да останатъ по 2, 3, 10 души сговористи, така да се каже, като мая, за да напомнятъ за черното и страшно минало, което преживѣ българскиятъ народъ презъ времето на Сговора, обаче въ Провадийската околия Демократическиятъ сговоръ бѣше изкорененъ изъ дѣно въ изборитѣ на 1 ноември т. г. — нито единъ гласъ за тази реакция не дадоха гражданитѣ въ тази околия.

Г. г. народни представители! Азъ не искамъ да се спирамъ на ония факти, които се отнасятъ лично до менъ, до г. Христо Родевъ, до трети, до четвърти и т. н., за да не се смѣтне, че се спирамъ на тѣхъ, защото сме лично заинтересовани. Обаче ще спра вашето внимание на избора, произведенъ въ Лопушненската секция, за да имате ясна представа за онова, което е станало тамъ.

Лопушненската община е съставна, състои се отъ шестъ села: Лопушна, центъръ, Ганчово, Прелжа, Релжебъ-махле, Сарж-Кованлъкъ и Бекчин. Тази община има 1.134 избиратели, отъ които 650 души сѣ турци, а останалитѣ сѣ българи. Отъ дѣлата, които сѣ предъ менъ, се вижда, че Демократическиятъ сговоръ е курдисалъ своя изборенъ апаратъ тамъ така, че въ всички секции, където преобладава турското население, той е хвърлилъ своитѣ сили, сѣ които разполага, за да може на всѣка цена да вземе гласоветѣ на турското население. Характерни сѣ показанията на секретаръ-бирника въ Лопушненската община, на кмета на сѣщата община, на горския стражаръ, на писаря, на всички свидетели, на брой 12 души. Тѣ казватъ: „Дойде първиятъ кандидатъ Филипъ Рафаиловъ, дойде и вториятъ кандидатъ Методи Янчулевъ, и казаха: „Въ тази секция ние ще трѣбва да вземемъ всички гласове на турцитѣ и на 200 души българи. Трѣбва на всѣка цена да получимъ 800 гласа. Не ги ли получимъ, не бива по-нататъкъ да се явяватъ предъ насъ“. Секретаръ-бирникътъ Калудъ Ивановъ въ показанията си казва: „Идва околийскиятъ началникъ, заедно съ нѣкой си Кипровски, и казва: „Окръжниятъ управителъ не иска отъ васъ да знае има ли въ вашата общинска каса дефицитъ или нѣма: окръжниятъ управителъ иска отъ васъ да му вземете избора“. Г. г. народни представители! Въ с. Караджа-отъ отива околийскиятъ началникъ самъ. Въ с. Тюркъ-Арнаутларъ, турско село, отива неврокопскиятъ околийски началникъ; въ с. Сандъкчий отива секретарътъ на околийския началникъ, заедно съ нѣколко детективи; въ с. Аптапазакъ отиватъ мнѣми войници, както и въ други села. Сѣщото става и въ с. Лопушна. Тамъ 20 дни преди избора изпращатъ единъ старши стражаръ, който да постави всички на мѣстото имъ, за да могатъ властниците, въ лицето на кандидатитѣ Филипъ Рафаиловъ и Методи Янчулевъ, да получатъ онзи резултатъ, който искатъ, а именно 800 гласа. За да получатъ този резултатъ, изпращатъ единъ инспекторъ, който се нарича административенъ инспекторъ при Министерството на вътрешнитѣ работи въ София, нѣкой си Пиперковъ, съ двама детективи, единиятъ облеченъ въ военна форма, другиятъ — въ цивилни дрехи. Този въ цивилнитѣ дрехи не го знаятъ какъ се казва, наричатъ го детективътъ съ синитѣ дрехи и съ орловитѣ очи. Такива сѣ даннитѣ, които има въ дѣлото, за неговата самоличностъ. При тѣзи хора се прибавятъ единъ горски старши стражаръ, единъ акцизенъ приставъ, единъ кметъ, полицейскиятъ приставъ и т. н. и още около 8 души горски, общински и акцизни стражари.

Какъ е организиранъ самиятъ изборъ въ момента, когато се произвежда изборътъ въ с. Лопушна? Изборътъ се произвежда въ турското училище. Турското училище има три стаи, отъ които една е наредена за изборна стая, другата е канцелария. Единъ день преди деня на избора отива инспекторътъ, намира въ с. Бекчин учителя, който е билъ назначенъ за председателъ на изборното бюро, и му казва: „Вие ще бждете утре председателъ на изборното бюро въ с. Лопушна, обаче Вие ще трѣбва да бждете глухи, Вие не бива да виждате онова, което ще върши полицията, защото ние ще трѣбва на всѣка цена да вземемъ избора“. Така се подготвя работата. Нагласяватъ тайна станчка, която се състои отъ една смѣсана пола, сѣ дупки, презъ които е могло да се види всичко, което става вътре; турятъ я 50 см. надъ пода, така че отолуду е могло да се види всичко, каквото се върши вътре.

Почва се изборътъ. Понеже се знаеше отъ поедставителитѣ на Народния блокъ, че въ тая избирателна секция ще се извърши най-голямъ тероръ, най-големитѣ наси-

лия, изпратиха се тамъ специални хора за застъпници и агитатори. Ние бѣхме избрали за застъпникъ Иванъ Анковъ, когото бѣхме снабдили съ надлежното пълномощно. Той трѣбваше да отиде заедно съ 7—8 души другари въ това село, за да не позволи да станатъ ония издевателства, които, безспорно, се готвѣха и които се установяватъ отъ следственото и изборно дѣло, което е на вашето внимание. Не бѣше възможно да се отиде въ с. Лопушна, което отстои на 45 км. отъ гр. Провадия, защото всички автомобили и каруци бѣха спирани отъ властта, по изричното искане на окръжния управителъ — и за това има данни къмъ дѣлото. Освенъ това никой не можеше да излѣзе вънъ отъ гр. Провадия, защото той бѣше блокиранъ отъ полиция, явна и тайна, известна и неизвестна. Данни въ това отношение има и отъ самитѣ представители на властта, а именно отъ Боянъ Блъсковъ, отъ Демиръ Радевъ и отъ Петъръ Спасочъ, отъ които Боянъ Блъсковъ казва въ показанията си: „Какъ е можало да дойде кандидатътъ на Народния блокъ Иванъ Велчевъ въ с. Лопушна, когато цѣлиятъ градъ и цѣлата околия е била блокирана“, затуй защото тѣ не можаха да узнаятъ какъ съмъ отишелъ азъ въ с. Аптапазакъ. А за да отидемъ до това село, г. г. народни представители, трѣбваше да минемъ нощно време презъ балкана, и затова тѣ се чудятъ, какъ можа да стигне кандидатътъ на Народния блокъ въ едно село, когато всичкитѣ пѣтица сѣ били блокирани отъ сговористкитѣ власти.

При тѣзи обстоятелства се почва изборътъ въ с. Лопушна. Нареджатъ се всички власти. Най-напредъ казватъ: „На всѣка цена ще трѣбва да се издери застъпникътъ на Народния блокъ, който идва тукъ, и да му се отнеме пълномощното“. Намиратъ на 21 юний сутринта, въ 4 ч., 7—8 души на 300 крачки до селото, които сѣ били пратени отъ представители на Народния блокъ да следятъ какъ ще се произведе изборъ. Явяватъ се акцизниятъ приставъ, детективътъ, горскиятъ старши стражаръ, старшиятъ полицейски стражаръ, сѣ заповѣдъ „Горе рждетъ всички!“ Всички сѣ били принудени да влигнатъ рждетъ си горе и сѣ били обискирани. Търсятъ пълномощното на застъпника. Той казва: „Нѣмамъ такова“. Биятъ ги, арестуватъ ги и ги откарватъ въ една турска одава въ с. Лопушна. Тамъ, по заповѣдъ на нѣкой си Петковъ, биватъ арестувани. Даватъ едно специално вѣже на единъ горски стражаръ, Григоровъ, да ги навѣже всички и, вързани тия 8 души отъ с. Лопушна, ги откарватъ до Каръ-Ягдж, за да ги изгрозятъ отъ тая секция.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Захариевъ)

А каква е сѣдбата на пълномощното на този нашъ застъпникъ? Той се срещналъ въ този моментъ съ нѣкой си Борисъ, когото познава, че е членъ на бюрото отъ с. Ганчово, и му дава пълномощието. Когато този човѣкъ отива въ с. Лопушна, бива арестуванъ, битъ отъ Пиперковъ и агентитѣ му и му се отнема пълномощното. По такъвъ начинъ застъпникътъ на Народния блокъ не само е билъ лишенъ отъ възможността да присѣтства на избора, ами е билъ арестуванъ, вързанъ съ вѣже и закаранъ въ Провадия.

При това положение, когато застъпникътъ е билъ изгоненъ и когато никоя политическа партия не е имала свой застъпникъ, макаръ да сѣ се състезавали повече отъ четирѣ листи въ Провадийска околия, на Народния блокъ, на Народната коалиция и на Социалдемократическата партия, заедно съ родоопащитницитѣ, при само единъ застъпникъ на Демократическия сговоръ, нареджатъ тамъ своя изборенъ апаратъ. Най-напредъ кметътъ издава заповѣдъ, всѣко село да гласува въ точно определенъ часъ. Тукъ, предъ менъ сѣ показанията на Ради Златевъ, застъпникъ на Демократическия сговоръ, на листъ 49, следствено дѣло № 112, който казва: „За всѣко село имаше точно определенъ бюлетини съ специаленъ шрифтъ, еднакво съдържание, но различни печатни букви. Раздаваха се отдѣлно на всѣко село такива бюлетини на Демократическия сговоръ, за да може по такъвъ начинъ да се провери, кои и колко сѣ гласували за листата на Демократическия сговоръ и колко противъ“. И така наредени работитѣ въ тази изборна секция, се започва самиятъ изборъ. Кметътъ издава заповѣдъ на 20 юний вечерта всѣко село да трѣгне подъ редъ да гласува. И като сѣ тръгнали селянитѣ отъ с. с. Сарж-Кованлъкъ и Бекчин, чисто турски села, арестуватъ ги близо до с. Бейлии при една гора и подъ конвой на двама горски стражари, начело съ кметския намѣстникъ, ги закарватъ въ Лопушна, за да гласуватъ. На всички били раздавани сговористки бюлетини и не позволили на нито единъ отъ тия турци да може да вземе друга бюлетина, освенъ бюлетината на Демократическия сговоръ. Така арестувани и така конвоирани, били закарани въ с. Лопушна до бюрото и трѣбвало да чакатъ до 10—11 ч., за да имъ

дойде редът да гласуват, непрекъснато охранявани от горските стражари Радев и Михалев.

От с. Реджеб-махле също се организира една тайфа от агенти, стражари, акцизни и горски и до едно дере, откъдето е тръгвало да минат избирателите, т. е. с заредени пушки, ги спират с заповед „горе ръждет“, обискират ги и ги пущат да заминат към с. Лопушна.

В с. Ганчово е било същото, и т. н.

При туй положение, значи, след като сж минали първата митница, обискирането им вън от изборното място, избирателите сж пристигнали до изборното помещение в с. Лопушна. И какво става там? Нареджата се, г. г. народни представители, председател и двама членове за бюро. Тайната стайчка съвсем не е била тайна, ами напълно явна, защото била направена с една скъсана черга, с много дупки и се виждало всичко онова, което става вътре. След туй се реди застъпникът Ради Златев, след туй на вратата застава един стражар, а въ коридора застава акцизният пристав, детективът с синьото палто и орловите очи, след туй още един полицейски стражар, а въ канцеларията, непосредствено до вратата на изборната стая, е застанал най-възрастният на Демократическия сговор въ тази секция, а именно старшият стражар от околийското управление Йордан Михалев. И той седи вътре. Там е кметът, там сж всички изобщо първенци на Демократическия сговор въ тази секция, и всички избирател, като мине през туй коридорче, за да отиде при председателя на бюрото да гласува, е бил блъснат от акцизния пристав и от агента въ стаята, въ която се намира старшият стражар Йордан Михалев. И там сж били обискирани — по показанията на 96 души — един по един. Един е тръгвало да бже вътре, а другите четири да чакат вън от тая стайчка, за да бждат обискирани от старшия стражар. И нито един съмнителен човък от тая секция не е бил допустнат да влзе напрова въ изборното бюро, въ мястото, където се е произвеждал изборът, преди да влзе въ тая стая, наречена канцелария.

Един единствен, нѣкой-си Стоян Божинов, един бабаджан, корав, едър и здрав мъж, с по-голямо съзнание, който минавал за национал-либерал-смиловист, се осмѣлил да каже: „Аз искам да отида да гласувам“. — „Кой си ти? Не може. Най-напред ще влзеш въ тази стайчка и тогава ще отидеш там“. — „Защо ще влизам там? Аз ще отида направо да гласувам“. Тогава акцизният пристав Пиперков, с нѣколко души агенти, които сж били там, го натискат, блъскат и с приклада на пушка сж го били пред председателя на изборното бюро. Той паднал въ самата стайчка, където се произвеждал изборът, и за нѣколко минути изборът се прекратил.

Та, казвам, г. г. народни представители, това е бил единственият човък от тази секция, който се е осмѣлил да каже, че нѣма работа да влиза въ тази стайчка и че иска да влзе само въ оная стайчка, където се упражнява царското право, чрез бюлетина. Но за това той е бил малтретиран, бит с приклад на пушка, държан от агенти и стражари, които не му позволявали да изпълни своя дълг въ изборния ден така, както повеляват законите въ нашата страна.

Г. г. народни представители! Нито една бюлетина на Народния блок не е имало въ тайната стайчка. Имало е само бюлетини на Демократическия сговор. Но въпреки това обстоятелство, че въ тайната стайчка не е имало бюлетини на опозиционните партии, за Народния блок се получават 232 гласа. Как сж се получили тези гласове за Народния блок, ще ви стане ясно, ако прочетете показанията на свидетелите, които сж били разпитани по това дѣло. Без изключение всички хора сж били обискирани. Турците — запомнете това — тези, въ които вие, Демократическият сговор, най-много вървахте, на които разчитате и на които се облягате, че ще бждат вашата сила, сж крили бюлетини на Народния блок въ разръзаните си ржави, въ гашите си и т. н. Един, напимѣр, скрил бюлетината въ устата си, под езика; той се казва Манол Христов — лист 29 от дѣлото. Друг скрил бюлетината въ панталоните си отпред, където пикае — ще ме извините за израз, но тъй е казано въ дѣлото — за да не могат да я намѣрят, когато го обискират, защото цѣли сж били обискирани, та не сж могли да ги крият другаде. (Председателското място се заема от подпредседателя Н. Шопов)

Трет един, на име Осман Юсеинов — стр. 66 от дѣлото — казва такава нѣщо: „Поясът си разпасах и гашите си свалих“ — значи, гашите си свалил, за да не намѣрят бюлетината при обискирането му. Същият този Осман Юсеинов по-нататък казва: (Чете) „Един по един ни обискираха и други чакаха вън“.

Г. г. народни представители! Че на тия хора въ тази избирателна секция не е била дадена възможност да проявят своята воля, това е доказано по абсолютно безспорен начин. Както ви казах, имало е бюлетини, скрити въ гаше, въ ризи, въ каскети, въ шапки, въ учкурлуци, и най-после един от тях намѣрил за добре да скрие бюлетината си под езика въ устата си — това личи от данните към дѣлото, установени пред сѣдебния следовател въ Провадия — и гласувал с тази бюлетина. Много хора сж били обискирани и не сж могли да гласуват за Народния блок; затуй сж гласували с празни пликосе. Такива се наброяват 100 и нѣколко души. По такъв начин волята на избирателите въ тази секция е била преиначена, счупена, фалшифицирана.

Какво става по-нататък? Вечерта, когато се провеждали изборните книжа, за да се установи резултатът от гласуването, наредили се всички горски, акцизни, явни и тайни полицаи; идва и пратеникът на Янчулев, неговият шофьор. При провеждането отделили сж били бюлетините на една страна, избирателните пликосе на друга страна и избирателните карти на трета страна: пликосет, които били подадени при гласуването абсолютно празни, били наредени на едно купче и шофьорт, заедно с агента, вземали от това купче пликосе, слагали ги под масата и, вмѣсто тях, поставяли бюлетини на Демократическия сговор. Такива бюлетини, по указанията на застъпника на Демократическия сговор и на членовете на бюрото, които сж провеждали избора въ туй село, имало над 20; единият видѣл 20, другият — 50, а третият — само 10. Представете си, г. г. народни представители, как е ставало това. Тук (Посочва трибуната) да речем, сж пликосет, подадени празни, наредени на купче; идва нѣкой и ги премѣства, унищожава ги и на тяхно място поставя редовни бюлетини на Демократическия сговор.

Г. г. народни представители! Има ли нужда да ви увѣрявам повече въ това, че въ Лопушненската избирателна секция сж извършени престѣпления, каквито сж посочени въ избирателния закон? Аз нѣмам тази задача. Моята работа е да констатирам, че и тук сж извършени нарушения като онѣзи, каквито почитаемото Народно събрание констатира, когато разглеждаше избора въ Пещерската околия и избора въ Фердинандската околия. Вие касирахте избора въ Пещерската околия заради туй, защото там е имало насилие, защото е имало фалшификации, защото застъпниците на Народния блок не сж били допустнати да изпълнят своя дълг. Вие касирахте избора въ Фердинандската околия заради туй, защото и там сж били извършени такива нарушения против тайната и свободата на гласоподаването. Оставаше на мене, като народен представител, като член от този Парламент, да докажа пред васъ сж своите скромни сили, че сжщитѣ престѣпления и нарушения, каквито сж били извършени въ тези две избирателни колегии — Пещерската и Фердинандската — сж били извършени и въ нѣкои секции от Провадийската избирателна колегия. Това е доказано. И затова, за да бждете логични на това, което сте гласували преди нѣколко месеца, трѣбва да дадете вашия вотъ за частично касиране на онѣзи секции, въ които сж извършени такива нарушения, каквито избирателният законъ предвижда.

Г. г. народни представители! Ние дадохме клетва още въ първото заседание, че ще гласуваме по съвѣст и че ще пазим законите въ страната. Демократическият сговоръ дойде въ началото въ името на ред, на законност, на справедливост, на конституция и пр., но въ продължение на своето 8-годишно управление смача под своя крак и законъ, и конституция, и всички правдини на българския гражданин. За Сговора законът е насилието. И секретарът на околийския началник въ с. Сандъкчий по време на изборите казваше: „Днес на изборния ден нѣма законъ, а има насилие, има бастунъ“ — и сочеше своя бастунъ. За Сговора насилието е законъ, за него боят, заплашването, пушката, парабелът е законъ и конституция и с тия именно сѣдства си служеше въ изборната борба, за да добие онѣзи резултати, които се надѣваше, че ще получи, за да може да се хвърли българският народъ още четири години въ робство.

Г. г. народни представители! Ако касираме само изборната секция въ с. Лопушна, Провадийска околия, какво ще стане? Изборният дѣлитель е 6.500—6.600 гласа. Въ тази секция гласоподават 1.850 души. Въ бждещите избори Сговорът нѣма да получи нито един гласъ. Ако щатъ да се скѣсат всички сговори, без да пратим нито един стражар, нито един наш човък въ тази избирателна секция, увѣренъ съмъ, че нито един гласъ нѣма да получи Демократическият сговоръ. Тогава какво ще стане? Ще се намали изборният дѣлитель и Демократическият сговоръ ще остане под дѣлителя и мандатите ще бждат

разпредѣлени между останалитѣ състезаващи се листи въ Провадийска околия.

Г. г. народни представители! При тия данни, които ви изтъкнахъ тукъ, които не сѣ изсмукани отъ моитѣ прѣсти, ами сѣ действителни, които охарактеризиратъ положението въ тая избирателна секция презъ време на изборитѣ, азъ предоставямъ на вашето просвѣтено внимание въпроса и апелирамъ къмъ вашата съвѣсть на народни избраници, не на полицейски избраници, не на детективски избраници, а на избраници на този народъ, който мина презъ иглени уши, който мина презъ огънь и мечъ и даде този резултатъ на 21 юний, който ни възкреси да бждемъ властници въ тази страна, да останете вѣрни на този народъ и да вотираме така, както повелява неговата воля — да премахнете онѣзи нарушения, онѣзи престѣпления на Демократическия сговоръ, които ще останатъ навѣки позоръ за единъ режимъ, осѣденъ отъ 650.000 български граждани, който отиде веднѣжъ завинаги въ забвението на българската история, и дано никога не се повтори този престѣпънъ режимъ, който въ продължение на 8 години стана причина за 30.000 невинни български жертви. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представитель г. Христо Родевъ.

Х. Родевъ (нац. л): (Отъ трибуната). Г. г. народни представители! Преждоговорившиятъ г. Велчевъ разгледа провадийския изборъ съ всичкитѣ детайли, че ако азъ никакъ не вземѣхъ думата и ако не занимаехъ народното представителство съ Провадийския изборъ, не бихъ направили никакво опущение. Азъ идвамъ на това мѣсто не да анализирамъ отдѣлнитѣ случаи на насилие, на побоища и на тероръ. Всичкитѣ тѣзи случаи съ всичкитѣ имъ подробности г. Велчевъ ги разгледа. Азъ считамъ по-скоро, че ще изпълня единъ дългъ, като избирателъ и като гражданинъ, дългъ на лице, което е подало една обстойна и дълго мотивирана контестація, ако съ нѣколко думи ви начертая страшната картина на терора и на насилието, което царѣше въ нашата околия. Изглежда, че този тероръ е билъ повсемѣстенъ; изглежда, че отъ най-върховното мѣсто е билъ даденъ знакъ да се употребятъ всичкитѣ простени и непростени срѣдства, за да се фалшифицира волята на българския народъ. Днесъ и самитѣ водачи на Демократическия сговоръ признаватъ, че разрешението на политическата криза отъ м. априль т. г. е било най-неудачното разрешение. Днесъ всички признаватъ, признаватъ и хората на Демократическия сговоръ, че настроението въ широкитѣ народни маси е било силно и неудържимо, че Демократическиятъ сговоръ е билъ отеченъ въ основа, еп блос, отъ народнитѣ маси. Оставало е, следователно, само едно срѣдство — чрезъ насилие, а на много мѣста и чрезъ фалшифициране да се изнасили волята на този народъ и по единъ некачествени начинъ да се заграби за още четири години управлението на нашата страна.

Не ме зачудва, г. г. народни представители, обстоятелството, че въ Провадийска околия сѣ станали насилие. Отъ дебатитѣ, които се развиха по провѣрка на изборитѣ въ другитѣ околии, за мене е ясно, че това насилие не се ограничило само въ нашата околия, а че това насилие, което е било запозѣдано отъ горе, е било единственото срѣдство, което е оставало на Демократическия сговоръ за спечелване на изборитѣ.

И вѣрно е — искамъ да подчертая думитѣ на г. Велчевъ, който говори преди мене — че народътъ, който има правото да каже своята дума за управлението на страната, действително мина презъ иглени уши. И когато насилието бѣше достигнало до своя краенъ предѣлъ, когато насилието се изразяваше по такъвъ начинъ, за който ние нито сме могли да предполагаме; когато машинацитѣ за произвеждане на изборитѣ бѣха най-обикновени маниери и най-обикновени срѣдства, народътъ, масата съ своя инстинктъ, съ своята интуиция, съ своята готовность да понесе всички жертви, реагира много силно. Селянкитѣ криеха въ къдѣлитѣ си бюлетинитѣ на Народния блокъ, за да могатъ да бждатъ занесени въ селата, тъй като не оставаха никакви други срѣдства, за да бждатъ пренесени въ нѣкои мѣста бюлетинитѣ на Народния блокъ. Азъ съмъ взелъ участие въ не малко избори, но дължа да заявя, че този повсемѣстенъ тероръ надминава не само това, което съмъ видѣлъ, не само това, което съмъ ималъ възможността непосредствено да наблюдавамъ, но че той тероръ въ цѣлата страна и въ нашата околия взема такава форма, че ние трѣбваше да се чувствуваме едва ли не като на война. Азъ съмъ ималъ навремето нещастieto да бжда арестуванъ въ навечерието на самитѣ избори въ

едно село. За тоя случай, наистина, не е подадена контестація, тъй като можахме въ това село да дадемъ на друго лице пълномощие и да го представимъ за застъпникъ. Азъ, обаче, въпрѣки всичко, въпрѣки моитѣ очаквания, бѣхъ арестуванъ отъ единъ детективъ, който не пожела даже да си каже името, и въ сѣбота презъ нощта бѣхъ изпратенъ подъ стража въ Провадия.

Ако е вѣрно, г. г. народни представители, че въ изборитѣ трѣбва да се прояви волята на българския избирателъ; ако е вѣрно, че въ четири години единъ пътъ българскиятъ народъ трѣбва да може свободно да изрази своята воля, свободно да изрази своя воля и съ своята бюлетина да чертае насокитѣ, директивитѣ на своето управление, азъ смѣтамъ, че въ нашата околия тази свободно проявена воля я нѣма, че волята на нашия избирателъ е била грубо погазена и че само върховнитѣ усилия на кандидатитѣ, на нашитѣ застъпници, на нашитѣ агитатори и високитѣ духъ на населението, желяйки, безспорно, да се отърве отъ ноктитѣ на Демократическия сговоръ, даде този резултатъ: Народниятъ блокъ да получи 15.700 гласа срещу нѣкакви 6.500 на Сговора и на смилувиститѣ.

Г. г. народни представители! Въ заседанието на комисията по провѣрка на изборитѣ, когато е взела единодушнo това решение за утвърждение на избора, азъ не можахъ да взема участие, защото не знаехъ, че ще се разглежда този изборъ и отсъствувахъ отъ София. Но макаръ това решение, казвамъ, да е взето единодушно отъ комисията, азъ считамъ, че всички онѣзи насилие, всички онѣзи масови побоища, обиски и всѣкакъвъ мораленъ и материаленъ тормозъ и гнетъ, които се изнесоха, ни даватъ всичкото основание да искаме отъ васъ по съвѣсть единичното решение — касиране избора въ тѣзи четири общини. Азъ, който съмъ писалъ контестацията по избора въ с. Лопушна, зная какъ е произведенъ този изборъ и настоявамъ, че изборътъ въ Лопушненската община ще трѣбва да бжде касиранъ. Ще трѣбва да стане второ допитване до народа и, ако кандидатитѣ на Демократическия сговоръ иматъ щастieto да получатъ пакъ онѣзи 6.500 гласа, които сѣ получили въ миналия изборъ, не съмъ азъ, който бихъ завидѣлъ на кандидата на Демократическия сговоръ — азъ прѣвъ бихъ го поздравилъ. Азъ мога да ви заявя и да ви увѣря, че, ако изборътъ се касира, ние сме първитѣ, които ще гарантираме всичката свобода на тѣхния кандидатъ при произвеждането на избора. Азъ мога да увѣря и него, и народното представителство, че ние нѣма да си послужимъ никога съ онѣзи срѣдства на насилие, на заплашване, на насилие върху морала и духа на кандидатитѣ, съ които си послужи Сговорътъ.

Считамъ, че изборътъ въ с. Лопушна, ако е въпросъ за право и съвѣсть, трѣбва да бжде касиранъ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представитель г. Илия Добревъ.

И. Добревъ (раб): (Отъ трибуната). Г. г. народни представители! Терорътъ, при който се произведоха изборитѣ въ Провадийска околия, не е, разбира се, нѣщо откъснато. Ние видѣхме отъ разискванията по всички избори, които бѣха утвърдени до сега, а особено въ онѣзи околии, за които Народното събрание реши да ги касира, че въ всички околии е билъ упражняванъ небивалъ тероръ. И изборътъ въ Провадийска околия не прави изключение. Трѣбва да се констатира, че тая система на тероръ не води своето начало въ предизборния периодъ преди последнитѣ законодателни избори. Тая система на тероръ започна отъ 9 юний 1923 г. и намѣри най-яркъ изразъ въ последнитѣ законодателни избори.

Преждоговорившиятъ очертаха добре терора въ Провадийската околия, затуй азъ не смѣтамъ да се спирамъ на подробности. Ще изтъкна само нѣкои характерни факти.

Въ навечерието на изборитѣ на три пъти Работническата партия прави опитъ да свика събрание въ Провадия. Чакъ третия пътъ трѣбваше самитѣ избиратели, граждани и селяни, дошли отъ цѣлата околия, да наложатъ едно свое събрание, което не имъ бѣ разрешено, въпрѣки че бѣха спазени всички условия: подадено бѣше заявление 24 часа напредъ, уведомена бѣше властътъ, но въ последния моментъ органитѣ на полицията направиха опитъ да забранятъ събранието. Явиха се при мене, който бѣхъ спредѣленъ да говоря, и поискаха да ме интерниратъ, да ме изгонятъ отъ Провадия. Само високото съзнание и борческата готовность на избирателитѣ можаха да наложатъ това събрание.

Презъ агитационния периодъ, въ навечерието на изборитѣ, въ с. Казьлджуларъ, въпрѣки че властътъ бѣше редовно уведомена, че ще правимъ събрание и бѣше ни

даденъ ключа на читалищния салонъ, въ последния моментъ, по нареждане на мѣстнитѣ власти, респективно на окръжния управителъ Иванъ Тодоровъ и на кметския намѣстникъ въ това село, бидохме арестувани, изкарани вънъ отъ селото и събранието ни бѣше осуетено. Разбира се, че арестуването ни и интернирането ни не бѣше тъй невинно, както би се помислило.

Въ с. Вълчи-долъ бѣхме арестувани, преди да успѣемъ да уведоимъ властѣта и преди да направимъ необходимото, за да бѣде организирано събранието. Отъ Казъджуларъ по телефона се съобщава, че пътуватъ ораторитѣ на Трудовия блокъ и още съ пристигането ни въ с. Вълчи-долъ бѣхме арестувани и изкарани вънъ отъ Провадийска околия. Въ с. Комарево, за което спомена г. Иванъ Велчевъ, тамъ цѣла седмица не, а повече отъ седмица, нѣколко души полицаи денонощно, непрекъснато сѣ били въ селото и систематически сѣ тормозили избирателитѣ. Два дена преди избора арестували двама души въ училището и започнали да упражняватъ тормозъ върху тѣхъ. Селяни, близки на тѣхъ, или тѣхни съидейници, отиватъ и настояватъ да бѣдатъ освободени арестуванитѣ. Въсто да ги освободятъ, започватъ формално сражение, започватъ да стрелятъ и да хвърлятъ бомби — отъ прозорцитѣ на училището сѣ хвърлили три бомби — и само по една случайност не е дадена жертва. Обаче избирателитѣ, тормозени, както ви казахъ цѣла седмица и повече, решени да освободятъ жертвитѣ, арестуваните вътре, и да не ги оставятъ на садистскитѣ изстѣпления на полицаитѣ, настояватъ да бѣдатъ освободени, и полицаитѣ, изхвърляйки своето джапане и виждайки опасността, че могатъ да бѣдатъ линчувани, обръщатъ се къмъ мѣстнитѣ чорбаджии за съдействие, съ молба да се застъпятъ предъ селянитѣ, да ги вразумятъ, за да не се отиде до такива крайности, до каквито тѣ сѣ предполагали, че може да се отиде. И трѣбвало е да се намѣсятъ авторитетни селяни да вразумятъ останалитѣ, да ги оттеглятъ и по тоя начинъ да се избѣгнатъ по-голямѣ жертви, за които властѣта щѣше да хвърли пакъ вина на жертвитѣ.

Въ с. Комарево, третиятъ кандидатъ въ работническата листа, Герчо Ст. Поповъ, е битъ и едната му рѣка е строшена. Въ с. Чалъ-махле сѣщо така сѣ бити редица селяни, особено единъ 70-годишенъ старецъ, безъ особени причини, а само затуй, че ималъ нещастieto да се изпрѣчи предъ полицаитѣ, които сѣ идвали въ селото да вършатъ своята голѣма работа. Единъ младежъ, който нѣмалъ право още да гласоподава, сѣщо така става жертва, че е срещналъ полицаи. Трѣбова да ви кажа, че отъ с. Чалъ-махле избирателитѣ, следъ като сѣ били тормозени порано цѣла седмица, сѣ били закарани подъ строй да гласоподаватъ въ Кюпрю-кьой, а български цигани, които сѣ били по работа чакъ въ Бургазко, сѣ били докарани подъ стража да гласоподаватъ. Въ с. Горни-чифликъ сѣ бити повече отъ 20 души, между които на едного сѣ искали не само да го биятъ — и не само че сѣ го били — ами и да му скроятъ обвинение за конспирация противъ властѣта, за каквито обвинения тѣ бѣха ербапъ — системата на осемгодишното тѣхно управление доказа това най-категорично. Въ букука, въ торичето заравятъ части отъ нѣкакви желѣзнопътни материали. Отиватъ полицаи съ мѣстни власти да ги търсятъ и, разбира се, намиратъ ги тамъ, кѣдето сѣ ги скрили; арестуватъ стареца и сина му и ги подкарватъ нощно време за околийското управление и благодарение застъпничеството пакъ на мѣстни авторитетни хора, тѣ биватъ спасени и по тоя начинъ избѣгнаха малтретирането, което имъ се е потвѣло.

Но, г. г. народни представители, ораторитѣ отъ Народния блокъ, респективно избранитѣ народни представители отъ Провадийска околия, констатирайки терора, при който се произведе изборътъ, — небивалъ тероръ — наредъ сѣ другитѣ колеги се похвалиха, че въпрѣки всичко това, сѣ получили повече отъ 15.000 гласа, което се дължело на високото съзнание на народа. Безспорно, тия резултати, които се получили, действително сѣ изразъ на недоволството, на негодуванието, на прелѣтата чаша на търпението противъ системата на тероръ на сговористското правителство; но сѣщо така до много голѣма степенъ се дължатъ и на демагогията, на широкитѣ обещания, които даваше Народниятъ блокъ на избирателитѣ. Че правителството едно обещавало и това, което обещавало, се съвършено различава отъ онова, което върши и което не се различава, ще кажа азъ, отъ онова, което вършеше Сговорътъ, касателно системата на терора, свидетелствуватъ общинскитѣ избори, които се произведоха на 1 ноември т. г. Представителитѣ на Народния блокъ, които заявяватъ тукъ тържествено, че не си служатъ съ тероръ, че тѣ сѣ осъдили веднѣжъ-завинаги терора и че занаяпредъ — както

направи тържествена декларация тукъ г. Росдевъ — при изборитѣ нѣма да допустнатъ да се насилва волята на избирателя, въ навечерието на частичнитѣ селско-общински избори, произведени въ Провадийска околия, тѣ доказаха, че по отношение на терора не се различаватъ отъ Сговора. По искане на едно село, Арапаръ, азъ трѣбваше да отида тамъ да направя публично събрание въ навечерието на общинскитѣ избори. Още съ отиването ми, отъ Провадия е било телефонирано, че пристига опозиционенъ ораторъ, да не му се позволи на никаква цена да направи събрание. И въпрѣки изпълненитѣ отъ наша страна формалности за това събрание, кметътъ, съ полицаи отъ Караджа-отския участъкъ и други мобилизирани тамъ караули и мѣстни джандари, дойде при мене и ми каза: „Нѣма да направите събрание тукъ“. — „Защо да не направимъ събрание, щомъ като азъ съмъ изпълнителъ всички формалности, които законътъ повелява? На какво основание Вие забранявате събранието?“ — „На основание на туй, че има заповѣдь отъ околийския началникъ да не се позволи събранието“. Събранието не стана не затуй, защото . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Го забраниха.

И. Добревъ (раб): . . . го забраниха, да. Защото ако не бѣха направили това, което вършеше и Сговорътъ, ако не бѣха заплашили съдържателитѣ на заведението, събранието щѣхме да си направимъ. И ако ние сме направили нѣкъде събрание, то сме го направили по този начинъ: ние самитѣ сме принудени не, а сме поставени въ положение да спазваме вашитѣ закони, които вие тѣпчете. Благодарение на туй, че този кметъ бѣше заплашилъ съдържателитѣ на заведението, не можахме да намиримъ кѣде да направимъ събрание, и то не се състоя.

Отдохме въ Караджа-отъ, кѣдето тоже хората искаха събрание. И тамъ сѣщото нѣщо. Властѣта уведомена навреме, всички формалности извършени, сѣщиятъ полицаи заедно съ кмета на това село и други мобилизирани турци, подъ формата на караулъ, въоръжени съ пушки, дойдоха да разгонятъ събранието. Събраитѣ се не си разотидоха, събранието се състоя, обаче следъ свършването му направиха опитъ да ме арестуватъ.

Сѣщото нѣщо бѣше и въ Къзъджиларъ, кѣдето направихъ събрание.

Заклучението, г. г. народни представители, е, че провадийскитѣ изборъ, наредъ съ другитѣ избори, се е произвелъ при небивалъ тероръ.

Х. Манафовъ (д): Но не надъ васъ.

И. Добревъ (раб): И ако вие сега не искате да касирате изборитѣ въ тѣзи секции, за които сѣ подадени контестации, то не е затуй, че вие не намирате, че е имало тероръ, ами затуй, защото така диктуватъ вашитѣ смѣтки, вашитѣ съображения. Кѣдето трѣбова да касирате избори, за да поставите свои хора, вие ще ги касирате — ще изчоплите мотиви отъ ноктитѣ си, но ще намирате начини и съображения за касиране. Ние отъ името на работническата парламентарна група заявяваме, че сме не за частично касиране на изборитѣ само въ секциитѣ, за които има подадени контестации, а за касиране на изборитѣ въ цѣлата околия, и въ ония секции, за които нѣма подадени контестации — защото ако тукъ има подадени контестации за четири секции, то не значи, че въ другитѣ секции не е имало насилия — за да може трудящиятъ се народъ да каже своята дума. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Нѣма записани други да говорятъ

Ще положа на гласуване предложението на народния представителъ г. Иванъ Велчевъ, за касиране избора въ секцията Лопушна въ Провадийска околия. Които г. г. народни представители приематъ това предложение на г. Иванъ Велчевъ . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, г. председателю! Това предложение не може да се гласува сега. Понеже се отнася за касиране, ще трѣбва да се отложи за следущето заседание. Преди това предложение, обаче, има докладъ на комисията за утвърждаване на избора и най-напредъ трѣбва да се гласува утвърждаването на избора.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Велчевъ! Поддържате ли предложението си?

И. Велчевъ (з): Поддържамъ го — касиране на избора въ Лопушненската избирателна секция отъ Провадийската околия, поради извършени нарушения.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Най-напредъ трѣбва да се гласува предложението на комисията за утвърждаване на избора.

Председателствуващъ Н. Шопевъ: Които г. г. народни представители приематъ предложението на комисията — изборътъ въ Провадийската избирателна околия да бѣде утвърденъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Г. г. народни представители! Съобщавамъ ви, че е постѣпило питане отъ народния представителъ г. Асенъ Бояджиевъ къмъ г. министра на търговията, промишлеността и труда относително безработнитѣ въ страната. Пита г. министра, не мисли ли да внесе въ Народното събрание законопроектъ за отпускане еднократна зимна помощъ на всички безработни, градски и селски работници, да внесе законопроектъ за измѣнение на закона за настаняване на осигуренитѣ при безработица и пр.

Това питане ще бѣде съобщено на г. министра, за да отговори.

Присѣгпваме къмъ разисквания по избора въ Кошукаващката избирателна околия.

Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Ангелъ Сарафовъ.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Излизамъ на тая трибуна за прѣвъ, а може би и за последенъ пѣтъ, за да ви освѣтля относно Кошукаващия изборъ. Тѣзи освѣтления ще важатъ, разбира се, за ония отъ васъ, които сж въодушевени отъ желанието да узнаятъ истината по този изборъ и следъ това да упражнятъ своето право на сѣдии, съгласно чл. 121 отъ избирателния законъ.

Сѣдията, когато сѣди, движейки се въ рамкитѣ на закона или-же по съвѣст, трѣбва да бѣде всестранно информиранъ върху случая, защото само тогава може да се очаква една човѣшка справедлива присѣда. Но къмъ това необходимъ е още върховниятъ героизмъ на себеотрицанието, необходимо е усилието да се издигнемъ надъ страститѣ и увлѣченията, за да бѣдемъ поставени въ ролята на безпристрастни сѣдии. Нека се вслушаме въ думитѣ на г. Малиновъ, казани неотдавна предъ васъ. Той каза: „Азъ не бихъ крепилъ една политика на страсти, а такава на разумъ“.

Е. Шидерски (з): Сега ще слушаме г. Малиновъ, а порано го туряхте въ карикатуритѣ заедно съ Дочо Узуновъ.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Отдавна се носи изъ кулоаритѣ на Народното събрание една мѣлва, на която азъ не искамъ да повѣрвамъ. Тя е: бѣде ли решено веднѣжъ единъ изборъ да се касира, всички усилия да се измѣни това решение ще останатъ суетни. Може да разполагате съ най-съкрушителни аргументи, съ най-очевидни истини въ ваша полза, нищо нѣма да ви помогне — вие ще станете жертва на партийната дисциплина.

Нѣкой отъ демократитѣ: Това не е вѣрно.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Това не може да намѣри мѣсто дори и въ моята фантазия, а не въ здравия разумъ. И азъ, съ рискъ да мина за наивникъ, да мина за единъ лекомисленъ човѣкъ, стоя твърдо на своето убеждение, че се намирамъ предъ единъ форумъ, гдето свободата на съвѣстта не е окована въ веригитѣ на партийната дисциплина, когато се касае за единъ въпросъ, по който съвѣстта на сѣдията е ангажирана. Тая вѣра ми вдѣхва куража да излѣза на тая трибуна да пледирамъ една права кауза. Партийната дисциплина е необходима, безспорно, но тя не може да важи въ никакъвъ случай тогава, когато има думата съвѣстта на народния представителъ. За честта на тия, които стоятъ начело на управлението, както и на групитѣ, образуващи болшинството, азъ не допускамъ, че може да съществува предрешение по единъ въпросъ, по който има думата съвѣстта на народния представителъ. Тия дни ще бѣде внесенъ законопроектъ за амнистия. Ето единъ другъ случай, гдето има думата само съвѣстта на народния представителъ. Има висши държавни съображения, но има и чувство на хуманностъ, има чувство на човѣщина. Тукъ има лѣкари, които ще ви обяснятъ, може би, че изгнаницитѣ страдатъ отъ носталгия, а носталгията е една психоза, която тласка нещастнитѣ къмъ морални

и физически самоубийства. Ще ги излѣкувате, като имъ отворите вратитѣ на тѣхнитѣ бащини огнища. Когато тѣ бѣждатъ тукъ, между насъ, тогава тѣ ще бѣждатъ толкова лоши и толкова добри българи, както всички други. Е добре, предъ този аргументъ, който помирява интереситѣ на държавата съ чувството на човѣщина, едва ли ще може нѣкой да измѣни съ съвѣстта си въ полза на нѣкаква партийна дисциплина. Та и при провѣрката на изборитѣ, дори и да би имало гнетъ отъ разни страни върху народния представителъ, ако азъ изнеса тукъ факти и документи, които говорятъ въ моя полза, вѣрвамъ, че все ще се намѣрятъ защитници на моята кауза. Трудно е, наистина, да се пледира една кауза, въ която има лична заинтересованостъ, защото въ такива случаи психологически е невъзможно да бѣде човѣкъ безпристрастенъ и обективенъ. Но моята задача ще бѣде много по-лесна, защото азъ ще остава да говорятъ не думитѣ, а фактитѣ, изнесени впоследствие отъ следствената властъ. Но да мнемъ въ medias res, както казватъ.

Г. г. народни представители! Два пѣти сѣмъ се кандидатира въ Кошукаващката избирателна околия, прѣви пѣтъ преди 4 години и втори пѣтъ сега въ изборитѣ, които станаха на 21 юний. Преди 4 години, ние, кандидатитѣ на управляващата партия, изгубихме и тритѣ мандата. А сега, на 21 юний, спечелихме двата мандата — толкова се избиратъ сега въ Кошукаващката избирателна околия. Спечелихме едва съ нѣкакви 280 гласа. Само този фактъ за непредубедени хора е вече едно очевидно доказателство, че насилие отъ страна на властта не е могло да има нито преди четири години, когато изгубихме двата мандата, нито сега, когато едвамъ спечелихме. (Оживление)

Преди четири години началникъ на Кошукаващката околия бѣше г. Александъръ Костовъ, единъ демократъ отъ малко по-старата генерация. Когато отидохъ тамъ да се представя на избирателитѣ, още при първата среща му заявихъ, че не желая да се предприема нищо, което би могло да бѣде изтѣлкувано като насилие, защото не искамъ въ една възраст, когато обикновено хората се оттеглятъ отъ политическото поприще, като дойда тукъ за прѣви пѣтъ въ Камарата, да се намѣри нѣкой да ми каже: „Вие, г-не, сте тукъ не по волята на избирателя, а по волята на полицията.“ Така и сега на 21 юний, освенъ нашитѣ беседи съ избирателитѣ, въ които ние не изтървахме нито една дума по адресъ на нашитѣ противници, нищо не предприехме. Не предприехме дори да оборимъ ония клевети, които се пушаха по нашъ адресъ, специално по мой адресъ.

Необходимо е тукъ да кажа нѣколко думи относно нашитѣ противници. Кои бѣха тѣ? На първо мѣсто г. Коста Георгиевъ, тракиецъ, не само защото е роденъ въ Тракия, а защото е членъ на Тракийската организация и защото е председател на върховния тракийски комитетъ. Този господинъ и преди четири години, и сега, се опита преди всичко да бѣде кандидатиранъ въ листата на управляващата партия. Но даде му се да разбере и тогава и сега, че той, бидейки едно експонирано лице въ тая организация, която, каквито и да сж нейнитѣ цели, бѣде въ очи нашитѣ съседни, особено турцитѣ, единствени съ които живѣемъ въ нормални отношения, той не само че не може да бѣде кандидатиранъ въ листата на управляващата партия, но не бива въобще да се кандидатира, ако наистина мѣлва за тая организация, на която е прѣвъ човѣкъ. Но този човѣкъ, който се стреми къмъ депутатския мандатъ съ стрѣвта на единъ изгладилъ вълкъ, отиде при г-да блоковитѣ водачи и тѣ му дадоха мандатъ да излѣзе отъ тѣхно име въ тая избирателна околия.

Една малка подробностъ. Известно е, че Кошукаващката избирателна околия се състои отъ две административни околии — Кошукавакъ и Орта-къой. Кошукаващката околия има 8.300 избиратели, отъ които 500 българи, а останалитѣ турци. Обратно, въ Орта-къой, твърде малка околия, има 3.500 избиратели, отъ които 500 турци и 3.000 българи; повече отъ половината отъ тия българи сж тракийци бѣжанци, членове на тракийската организация. Г. Коста Георгиевъ създаде Тракийската организация въ Орта-къой, но понеже тая околия нѣмаше решително значение за изхода на изборитѣ, той насочи своитѣ главни усилия въ Кошукавакъ, между турското население. Той прати тамъ свои агенти. А вие знаете, какъ агитиратъ хората, които не се раздѣлятъ никога съ своето оръжие. Но тамъ, гдето това не помагаше, господата прибѣгнаха къмъ една нечувана, къмъ една бездѣнна подлостъ. Тѣ казваха на турцитѣ: „Ами вие какъ ще гласувате за д-ръ Сарафовъ, братъ на известния Борисъ Сарафовъ, който саморѣчно е изклалъ хиляди души турци?“ Оставамъ на васъ да измѣрите дълбочината на тази бездѣнна подлостъ — азъ нѣма да се спирамъ върху това. Но въ изборитѣ всичко е позволено.

Вън от това, голѣма част от председателитѣ на бюра въ Кошукавашко бѣха учители от Ортакойска околия, всички до един членове на Тракийската организация. Ето кой е първият кандидат въ листата на блока — един човѣкъ, който нѣма нищо общо съ никой от блоковитѣ партии, който от осем години насам денонощно сѣнува депутатския мандат и се стреми към него съ всички сръдства, простени и непростени.

Вторият кандидат въ листата на блока бѣше Хюсеин хаджи Галибовъ, сѣщият този, който преди четирѣ години се избра като земледѣлец, но отпослемина къмъ Сговора и на 21 юний вече имаше претенцията да бѣде кандидатиранъ като човѣкъ на Сговора. Ние нѣмаме нищо противъ него, обаче трѣбваше да се допита до избирателитѣ. На едно събрание въ Кошукавашко, на което се явиха 2.000 души турци, значи, приблизително $\frac{1}{4}$ отъ избирателитѣ, се отхвърли неговата кандидатура и се изтъкна кандидатурата на г. молла-Хюсеинъ, избранъ сега отъ тая околия. Тогава този г. Хюсеинъ х. Галибовъ пристѣпи къмъ своя съперникъ, пригърна го, цѣлуна го, стисна му ръка и му каза, че не само нѣма да излиза противъ него, но ще съветва своитѣ сънародници да гласуватъ за него, подчинявайки се на народната воля. Обаче Хюсеинъ х. Галибовъ е единъ отъ тия турци, за които нашитѣ бащи казваха, че достукътъ имъ е на колѣно. Още на другия денъ той трѣгна да търси съюзници срещу своя съперникъ. Азъ се бѣхъ върналъ въ София, но той дойде при менъ и ми заяви, че ако азъ успѣя да измѣстѣ молла-Хюсеинъ отъ листата и помѣстимъ него, той ще тегли всичкитѣ разноси по избора, и после — хора сме — ако потрѣбватъ пари, той е на разположение. Съ една речъ, човѣкътъ се опита да ме подкупи. Азъ му посочихъ, разбира се, вратата и му казахъ да не излиза съ такива сръдства, защото по такъвъ начинъ той би повредилъ не само на себе си, но и на своитѣ сънародници. Ето тия сѣ двата първи кандидати въ листата на блока.

За избора въ Кошукавакъ се явиха да гласуватъ 7.630 избиратели, отъ които г. Коста Георгиевъ, съ сръдствата, за които ви говорихъ, изтрѣгна 2.750 гласа. Въ Ортакойска околия, гдето той бѣше въ дома си, тамъ получи 2.515 гласа, а ние само 704 гласа. Къмъ изборното дѣло има едно полицейско досѣане, доста обемисто, гдето е описана една случка въ с. Демирлеръ, отъ която се вижда какъ сѣ действаха агентитѣ на Коста Георгиевъ. За това дѣло дума не става — като нѣма кой да се оплаква, естествено, нѣма и сѣдни — но г. докладчикътъ би могълъ да обърне на него внимание, за да се разбере съ какви сръдства хората си служатъ, за да изтрѣгнатъ гласоветѣ на избирателитѣ.

И така, измежду всички 21 секции въ дветѣ околии тия господа намѣриха, че въ 4 секции сѣ станали нередности, побоища, фалшификации, имало парабели, дупки нѣкакви и не знамъ какво още. За дветѣ отъ тѣзи 4 секции констатациитѣ сѣ толкова несъстоятелни, споредъ свидетелскитѣ показания, далени предъ съдебната властъ, че г. докладчикътъ не е намѣрилъ за необходимо да ви занимава съ тѣхъ. Той се е спрѣлъ само на другитѣ две отъ четиритѣ констатирани секции, а именно на селата Терзи-юреев и Ени-Джумая.

Какво е станало въ Терзи-юреев? Какво гласи констатацията за това село? Подъ предлогъ, че се появили разбойници, властѣта била наредила да се усили охраната на селото, което отстои само на 2 км. отъ границата, и да не се допускатъ къмъ селото или въобще къмъ границата външни лица, безъ завѣрени отъ властѣта лични карти, и благодарение на тая наредба застѣпницитѣ на г. Коста Георгиевъ не били допустнати отъ стражата да влѣзатъ въ селото въ деня на избора. Истината е, че пограничната стража бѣше усилена не подъ предлогъ, че се появили разбойници, а защото въ действителностъ се бѣха появили. Всѣки си спомнува, че къмъ сръдлата на май двама арестанти, извадени да работятъ край Хасково, убиха двамата войници, които сѣ ги конвоирали, отнеха имъ орѣжжието и следъ туй се упрѣтиха на югъ съ намѣрение да се прехвърлятъ отгатиъ границата. Из пѣти тѣхната банда бѣше се увеличила съ 5—6 души още, и уби още единъ горски стражаръ. Властѣта бѣше влѣзла въ диритѣ имъ и положително се знаеше, че тѣ сѣ се приближили къмъ границата и се стремятъ да я минатъ въ кошукавашкия пограниченъ районъ. Следователно, властѣта е имала всичкитѣ основания да вземе охранителни мѣрки край границата, а не е направила това — както се твърди въ констатацията — съ целъ да попрѣчи на избора. Пъкъ и ние, когато бѣхме на пѣтъ за селото, макаръ и придружени отъ хора, познати на селянитѣ, бѣхме спрѣни отъ стражата и, следъ дълги пре-

говори, единъ отъ пазачитѣ се качи въ нашия автомобилъ, придружи ни до селото, предаде ни на общинскитѣ власти и следъ туй пакъ се върна на поста си.

Какъ сѣ постѣпили застѣпницитѣ на г. Коста Георгиевъ? Единиятъ отъ тѣхъ, Яни Колевъ, казалъ, че той и другиятъ застѣпникъ, Тодоръ Чалбуровъ, ношували на 20 сѣршу 21 юний въ гората и сутринѣта на 21, по тайни пѣтеки, се отправили незабелязани къмъ селото, но после ги забелязали и ги върнали обратно. Освенъ тѣхъ, изпратени били и други двама: Стефанъ Граматиковъ и Гаврилъ Вулевъ. Тѣ трѣгнали съ автомобилъ. Като дошли до линията, която била охранявана, извикали имъ да стоятъ. Тѣ не спрѣли и продължили да вървятъ къмъ селото. Тогава единъ пазачъ далъ вистрелъ въ въздуха, а не по автомобилъ, както твърди г. докладчикътъ. Тогава тѣ спрѣли. Отъ селото дошелъ единъ членъ на бюрото да види какво става тамъ, защо се гърми, но докато отиде той на мѣстото, автомобилътъ се отдалечилъ на 500 крачки и не можалъ да види нито кои сѣ хората, нито да имъ провѣри личнитѣ карти.

По сѣщата причина ние нѣмахме застѣпници въ тая секция. Хората, които изпратихме тамъ, се върнаха обратно отъ сръдъ пѣтъ и ни заявиха, че не желаятъ да се излагатъ на опасностъ отъ нѣкаква засада, защото говорили се, че разбойницитѣ сѣ наблизо и че този денъ ще стане каквото ще стане. И, наистина, въ този денъ, на 21 юний, двама разбойници бѣха убити отъ стражата въ землището на Ташлъ-чилигиръ, едно сѣседно село на Терзи-юреев — значи, хората сѣ имали право да се боятъ отъ разбойницитѣ, които се навѣртаха около това мѣсто.

Остава сега да видимъ, като е нѣмало застѣпници нито отъ наша страна, нито отъ страна на блока, какво е станало при произвеждането на изборитѣ. Имало ли е упражнено нѣкакво насилие върху избирателитѣ? Разпитани сѣ били свидетелитѣ Йорданъ Георгиевъ, Юсеинъ Хасановъ, Хасанъ Абтанджевъ, Ахмедъ Ибраимовъ, Ахмедъ х. Мехмедовъ, Еминъ Юзеровъ, Иванъ Вецовъ и Тодоръ Георгиевъ. Всички тия свидетели твърдятъ, че не е имало никаква нередовностъ при произвеждането на изборитѣ. Ще дойда и до показанията на нѣкой-си Ставревъ.

Фактътъ, че отъ 325 избиратели сѣ гласували 319, и то всички за насъ, дава поводъ на констатациитѣ да казватъ, че непременно трѣбва да е имало нѣкаква фалшификация. Каза се, г-да, че помацитѣ иматъ основание да не бѣдатъ доволни отъ Тракийската организация. По тая причина г. Коста Георгиевъ, който е неинъ председателъ, преди 4 години е получилъ само единъ единственъ гласъ — навѣрно това е билъ неговиятъ застѣпникъ. Сега по сѣщата причина той не е получилъ нито единъ гласъ.

Има и друго едно обстоятелство, което обяснява нашия успѣхъ въ това село. 10 дни преди изборитѣ, г. г. народни представители, при насъ се яви една делегация отъ това село и ни заяви следното: „Отъ 15 години насамъ въ нашето село е секретаръ-бирникъ нѣкой-си Ставревъ. Този човѣкъ 15 години наредъ ни изтезавъ и принуди сума хора да се изселатъ отъ селото и да отидатъ едни въ Кърджали, други въ Турция, отгатиъкъ границата. Хлопахме и тукъ, и тамъ да ни освободятъ отъ този човѣкъ, молихме, но не ни чука. Е добре — казватъ, че вие имате връзки съ ония, които управляватъ. Направете това, избавете ни отъ този човѣкъ“. Направихме справка и се оказа, че оплакванията на тия бедни хора сѣ основателни. Азъ настояхъ този секретаръ-бирникъ да бѣде уволненъ. Имаше хора, които се опитаха да го защитятъ, обаче азъ казахъ, че ако този човѣкъ остане въ туй село, азъ си вземамъ шапката и си отивамъ, не искамъ да знамъ нищо по-нататѣкъ за тия избори. Тогава тоя секретаръ-бирникъ бѣше уволненъ.

Вън отъ това, фелдшерътъ, подъ предлогъ да упазѣ населението отъ зараза противъ петнистъ тифъ, захваналъ да стриже коситѣ на помакнитѣ съ машинка. Помацитѣ го молиха да не прави туй и да не ги оскърбява по този начинъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Извинете, г. Сарафовъ. — Понеже часътъ е 8, г. г. народни представители, правя предложение да се съгласите да се продължи заседанието до изчерпване листата на записанитѣ оратори по този въпросъ.

Отъ сговориститѣ: Да се отложи за утре.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Правя предложение да се продължи заседанието, докато свърши речѣта си г. Сарафовъ, а следъ него да говори и г. Шонговъ, за да имаме възможностъ да ви раздадемъ законопроектъ за амнистията.

Които г. г. народни представители приемат да се продължи заседанието, докато свърши речта си г. Сарафовъ, и следъ това да говори г. Шонговъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Продължете, г. Сарафовъ.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Вие знаете, г. г. народни представители, колко чувствителни сж помацитъ къмъ своята религия. Трѣбваше и въ това отношение да ги задоволимъ. Наредихме да се премѣсти фелдшерътъ и вмѣсто него имъ изпратихме единъ младъ лѣкаръ, турчинъ по народностъ, свършилъ медицина въ Нанси.

Тѣзи две услуги, които направихме на това село, уясняватъ достатъчно нашия успѣхъ. Когато отидохме въ туй село, посрещнаха ни като избавители. Въ мене не е останало никакво съмнение, че тия хора гласуваха за насъ поради това, че ние имъ направихме тия две добрини, че ги избавихме отъ двама души, които сж ги гнетили, тормозили и експлоатирали.

Ето какъвъ е случаятъ съ селото Терзи-юрень.

Сега да видимъ какви сж контестаціитъ за общината Ени-Джумая. Председателъ на бюрото тукъ е билъ Янаки Патевъ, учителъ въ с. Мандрица, Ортакойска околия, членъ на Тракийската организация, интименъ приятелъ на Коста Георгиевъ. Подъ негово наблюдение е била приготвена стаята за гласоподаване въ коридора на втория етажъ на общинското управление, който коридоръ е отъ 5 метра дължина и е билъ раздѣленъ на две неравни половини; една черга е отдѣляла едно мѣсто отъ около 2 м., което служило за стая за гласоподаване, а въ другата частъ отъ коридора е заседавало бюрото. Къмъ този коридоръ е водѣла една стѣла. На стаята за гласоподаване е имало единъ прозорецъ, който е билъ на височина 3 м. отъ почвата и е гледалъ къмъ единъ навесъ. Тоя прозорецъ е билъ закритъ и, съгласно единодушнитъ показания на всички избиратели, прозорецътъ е билъ откритъ само въ горната третина следъ обѣдъ, когато въ стаята е станало много тъмно, и гласоподавателитъ не сж имали възможностъ да разпознаватъ цвѣта на бюлетинитъ. Контестаціята гласи, че въ дѣсниа заденъ жгълъ на стаята за гласоподаване имало една дупка на пода. Тая дупка е отдалечена отъ пода на 1 м. и 90 см. и има размѣритъ, съгласно една скица, приложена къмъ изборното дѣло — 4 см. широка, 6 см. дълга. Ето, горе-долу такава е била. (Показва изрѣзка отъ хартия) Тая дупка (Показва я) е служила за наблюдателенъ пунктъ. Тамъ нѣкой отдолу е наблюдавалъ въ тъмната стая кой съ каква бюлетина гласува. Между това въ избирателната стая е било толкова тъмно, щото избирателитъ едвамъ сж разпознавали цвѣта на бюлетинитъ.

Г. г. народни представители! Всѣки отъ васъ знае, че презъ дупката на една ключалка може да се види нѣщо въ стаята само тогава, ако тая последната е освѣтена и когато окоото бѣде залепено въ дупката на ключалката. Щомъ се отдалечите само на 1—2 см. отъ дупката, нищо не можете да видите какво става вътре въ стаята. Та, възможно е било да се види въ тая избирателна стая, ама при условие, първо, че стаята е била свѣтла, и, второ, че човѣкътъ, който е наблюдавалъ, е билъ издигнатъ нѣкакъ-си на такава положение до дупката, щото коремътъ му да опре въ тавана, а окоото му да лежи тъкмо въ нивото на дупката.

При предположение, че по този начинъ е била нарушена тайната на гласоподаването, трѣбва да има или много голѣма фантазия, или зла воля.

Какво казва по-нататъкъ контестаціята? Първиятъ човѣкъ, който гласувалъ съ морава бюлетина, билъ веднага сваленъ отъ Цоло Мицовъ, данъченъ приставъ, който билъ долу на стѣлата, и предъ всички тамъ избиратели, които били налице, сваленъ билъ на земята и битъ до смъртъ, за примѣръ на всички, които биха гласували съ моравата бюлетина. Следъ него и всички други, които сж гласували съ моравата бюлетина, били бити по сѣщиятъ начинъ. Ами кой е билъ човѣкътъ, който е билъ поставенъ да наблюдава въ гласоподавателната стая? Това е билъ Бехтияръ, коруджий, пѣдаринъ. Какво показва тоя Бехтияръ? Ето дословно неговитъ показания: (Чете) „Въ кухнята на общината, която е точно подъ стаята, гдето ставаше гласуването, дойде Бехчетъ“ — това е единъ първенецъ-турчинъ — „и ме накара да гледамъ презъ една дупка на тавана, кой каква бюлетина поставя въ тъмната стаячка. За пръвъ пътъ видѣхъ, че дупката, която порано бѣше закована съ тенеке, тогава бѣше отворена. Таванътъ е нисъкъ. Правъ можахъ да видя, че имаше едно лице въ тъмната стаячка, но не можахъ да позная кой е и не казахъ нищо на Бехчетъ. Следъ това напуснахъ стаята“. Това сж показанията на наблюдателя, който гле-

далъ презъ дупката (Смѣхъ) и ужъ е докладвалъ на Цоло Мицовъ, кой е гласувалъ съ морава бюлетина, следъ което ужъ всички били единъ следъ другъ бити и пребити отъ Цоло Мицовъ.

Къмъ тия показания идатъ и показанията на стражаря Георги Вълковъ — единъ добъръ човѣкъ, интименъ приятелъ на Коста Георгиевъ. Той казва: (Чете) „Видѣхъ, че Шукри Мехмедовъ гледаше презъ една дупка на тавана“. Е, видѣлъ, но какво е видѣлъ — неизвестно е какво е видѣлъ!

Добре. Какво трѣбваше да се очаква, г. г. народни представители, въ потвърждение на тая контестація? Трѣбваше да се очаква, че Бехтияръ, който само се е опитвалъ да види презъ дупката на тавана, която е била около 30—40 см. (Сочи единъ продупченъ картонъ), следъ като е виждалъ какво става въ стаячката, следъ като е виждалъ кой каква бюлетина е пускалъ, да напусна своето скривалище и да отива да докладва на Цоло Мицовъ какво става въ тъмната стаячка, а Цоло Мицовъ да взема мѣрки спрямо избирателитъ, да ги бие.

А какво показватъ следственитъ данни? Че нито Бехтияръ е могълъ да види нѣщо презъ дупката въ стаята, нито който и да било другъ следъ него. Ами кои сж тия изтезавани избиратели? Кой е тоя пръвъ, гласувалъ съ морава бюлетина и битъ въ присѣствието на всички избиратели до смъртъ, чието име дори не е посочено въ контестаціята? Напраздно ще го дирите и между свидетелитъ. Отъ 12-тъ души, които сж се оплакали, четирима души заявяватъ, че сж заплашвани; други четирима заявяватъ, че щѣли да ги биятъ, ама не ги били, защото избѣгали навреме. А останалитъ четирима казватъ, че били бити, ама какъ? Едного ударили съ две прѣчки по гърба, на другия ударили два юмрука, третия го ритнали, а четвъртия го ударили съ юмрукъ и съ бичъ. Ами кои сж тия четирима души избиратели, които сж били бити? Да прочетемъ показанията на Цоло Мицовъ. Той казва, че на всички тия четири души имъ билъ съставилъ актове за туй, че търгуватъ и пушатъ контрабанда тютюнъ. Въ неговитъ показания сж посочени и нумерата и датитъ на актоветъ, както и размѣрътъ на глобата, която той имъ е наложилъ.

Може ли, г. г. народни представители, само върху показанията на четирима души заинтересовани, да се гради предположението, че имало побоища и насилия? Ами освенъ тия четирима души има разпитани още 12 души други свидетели, а отъ тѣхъ нито единъ не е казалъ, че е имало нѣкакви насилия. Всички твърдятъ, че изборитъ сж минали мирно и тихо.

Ето, тукъ имамъ показанията на Христо Атаназовъ, Бехчетъ, Молла Мехмедовъ, Шукри Молла Мехмедовъ, Христо Мицковъ, Малисий Димитровъ, Акифъ Османовъ и Мюминъ Хасановъ — всички тия хора показватъ, че не е имало абсолютно никакви насилия. Най-после, г. г. народни представители, ако е имало такива насилия, тѣ сж ставали предъ очитъ на бюрото. Отъ бюрото до двора, където сж били ставали побоища, има само две-три крачки и, ако тѣзи хора сж бити жестоко, тѣ щѣха да крещатъ и не само членовѣтъ на бюрото, които иматъ нерви, щѣха да ги чуятъ, а щѣха да ги чуятъ и мъртвитъ въ гробищата. Най-после, ако това бѣше действително така, председателътъ на бюрото, интименъ приятелъ на Коста Георгиевъ, вмѣсто да тегли една черта презъ мѣстото, което е оставено да се отбележатъ оплакванията за насилия, нѣмаше да пише дословно така: „Презъ деня на избора не станаха никакви Происшествия, които да компрометиратъ избора, нито пѣкъ постѣпиха писмени или устни оплаквания“. Ами не важи ли и туй обстоятелство въ полза на истината, която стои тукъ предъ васъ?

Но да оставимъ всичко друго настрана. Тукъ имамъ три документа (Показва ги), издадени отъ органитъ на правосѣдието въ Кърджали: единиятъ документъ е отъ сѣдния-следователъ, другиятъ е отъ прокурорския паркетъ и третиятъ е отъ Кърджалийския окръженъ сѣдъ. Какво гласятъ тия документи? Думата е за Цоло Мицовъ — този, който е билъ нанесълъ побой надъ избирателитъ — моля да се запомни това име. (Чете)

„Удостоверение. Кърджалийскиятъ сѣдния-следователъ съ настоящето си удостоверение, че нѣма друго следствено дѣло, заведено противъ Цоло Мицовъ, отъ гр. Кошукавакъ, освенъ следственото дѣло № 274/1931 г., заведено по факта: дали Бехчетъ Мехмедовъ, отъ с. Кусъ-кой, Ениджумайска община, Кошукаващка околия, и Цоло Мицовъ, отъ гр. Кошукавакъ, съ сила и заплашване сж накарали Фатме Хюсеинова, отъ с. Кусъ-кой, да имъ предаде бюлетинитъ, по чл. 298 алинея първа въ свързка съ чл. 366 алинея втора отъ наказателния законъ.“

„Същото следствено дѣло е изпратено на г. прокурора при Кърджалийския окръжен съдъ съ № 1296 отъ 16 ноемврий 1931 г., като свършено“.

Друго удостоверение имамъ отъ прокурорския паркетъ. Ето го: (Чете).

„Удостоверение. Прокурорският надзоръ при Кърджалийския окръжен съдъ съ настоящето си удостоверение явява, че отъ направената справка по азбучниците на паркета се оказа, че срещу Цоло Мицовъ, отъ гр. Кошукавакъ, освенъ следствено дѣло № 274/1931 г. по описа на кърджалийския съдия-следователъ, заведено по факта: дали Бехчетъ Мехмедовъ, отъ с. Кусъ-къой, Ениджумайска община, Кошукаващка околия, и Цоло Мицовъ, отъ гр. Кошукавакъ, на 16 юний 1931 г. съ сила и заплашване съ накарвали Фатме Хюсеинова, отъ с. Кусъ-къой, да имъ предаде находящитъ се у нея бюлетини за предстоящитъ законодателни избори, и по обвинението на Бехчетъ Мехмедовъ, отъ с. Кусъ-къой, Кошукаващка околия, за гдето той, въ качеството си на длъжностно лице, е нанесълъ лека тѣлесна повреда на Фатме Хюсеинова, като ѝ е нанесълъ удари съ тояга, което следствено дѣло съ писмо № 4581 отъ 19 ноемврий 1931 г. е внесено въ Кърджалийския окръженъ съдъ съ заключение за прекратяване. Други дѣла срещу същия Цоло Мицовъ нѣма заведени въ паркета.“

„Настоящото се дава на д-ръ Ангелъ Сарафовъ, по негово искане, съгласно заявлението му вх. № 5804 отъ 21 декемврий 1931 г.“

Ето и третото удостоверение: (Чете)

„Кърджалийският окръженъ съдъ дава настоящето на д-ръ Ангелъ Сарафовъ, народенъ представителъ отъ XXIII-то обикновено Народно събрание, избранъ отъ Кошукаващката избирателна колегия, въ удостоверение на това, че по тѣжбата на Фатме Хюсеинова, отъ с. Кусъ-къой, Ениджумайска община, Кошукаващко, заведена противъ Цоло Мицовъ, отъ гр. Кошукавакъ, въ свръзка съ изборитъ, станали на 21 юний 1931 г., е образувано следствено дѣло № 274/1931 г., внесено отъ прокурора при съда съ писмо № 4581 отъ 19 ноемврий 1931 г. и прекратено съ определение № 11500 отъ 26 ноемврий 1931 г., което определение не е влѣзло въ законна сила.“

„Настоящото му се дава възъ основа на писменото му заявление съ дата 21 декемврий 1931 г.“

Г. г. народни представители! Какво важатъ моитъ думи предъ тѣзи документи, издадени отъ българското правосъдие? Остава ли още нѣкакво съмнение въ истината? Тия документи не нанасятъ ли смъртенъ ударъ на клеветата, че тамъ е имало насилие по изборитъ? Какво остава тогава отъ тѣзи контестации? Тѣ сѣ единъ документъ на върховенъ цинизмъ, документъ на обществена поквара, на умственъ перверзитетъ. Ето какво означаватъ тѣзи контестации!

Трѣбваше да отида въ Кърджали да извадя тия документи, да пътувамъ нощно време назадъ и напредъ въ тоя студъ, съ рискъ да компрометирамъ окончателно здравето си, за да дойда предъ васъ, г. г. народни представители, да говоря.

Нѣкой отъ мнозинството: Много голѣмъ подвигъ си извършилъ!

Д-ръ А. Сарафовъ (д.сг): Вѣрвамъ, че ако моитъ думи не важатъ, ще важатъ тия документи тукъ, въ които нѣма фалшъ, нѣма лъжа, нѣма измама.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ къмъ края на своята речъ. Стараехъ се самъ да бѣда обективенъ, като си послужа съ факти, изнесени отъ правосъдието, факти очебийни, които не оставятъ никакво съмнение върху неостоятелността на тѣзи контестации. Но, г-да, ако остане още нѣкаква сѣнка отъ съмнение върху това, Парламентътъ има свои очи, нека той намѣри единъ модусъ съ собствени очи да види и констатира истината, която изнасямъ на бѣлъ свѣтъ предъ българското Народно събрание. Азъ моля и ще приема съ благодарностъ всѣка инициатива, която би целѣла да се добере Парламентътъ до истината съ свои собствени очи.

Моето призвание, г. г. народни представители, никога не е било партизанството. Азъ съмъ лѣкарь, който, паралелно съ своята професия, се интересувамъ и отъ общественитъ работи, но преди всичко съмъ лѣкарь. Презъ моя кабинетъ сѣ минали хиляди и хиляди хора, безъ разлика на общественно положение. Вратата на моя кабинетъ въ разстояние на 35 години сѣ били широко отворени за всички страждущи. Азъ не деградирамъ своя кабинетъ до нивото на единъ бакалски дюкянъ, въ който получава сирене само онзи, който има пари. Не се разкайвамъ, ако не успѣхъ материално сега, когато моята звезда като чо-

въкъ и общественикъ стои на своя залѣзъ. Като скромнъ общественикъ, азъ съмъ ратувалъ за сплотеностъ и единодушие, посрѣщалъ съмъ съ възторгъ всѣка инициатива за обединение на нашитъ разпокжсани обществени сили. Защото знаете, г-да — има ли нѣкой съмнение въ това? — че ако дойдохме до Букурещъ и до Ньойи, това се дължи на нашето партизанство, на нашата омраза, на нашитъ ежби, на нашитъ партии, които безконечно се дѣлятъ на по-малки партии.

Е добре — ако това е грѣхъ, признавамъ го и съмъ готовъ да понеса отговорности — билъ съмъ отявленъ противникъ на насилието, който и да го е вършилъ и противъ когото и да е било насочено то. Въ дни на кървава саморазправа, когато бѣше въстаналъ братъ срещу брата, азъ винаги съмъ вземалъ страната на слабия, на поваления, безъ да съмъ се интересувалъ дали той е билъ виновенъ или не. Нощно време съмъ припалъ, когато е било необходимо да предупредя едно насилие, да спася единъ животъ. Въ тая зала има нѣколцина, които, ако пожелаятъ, биха могли да бѣдатъ мои свидетели въ това отношение.

Като човѣкъ, и азъ съмъ ималъ своитъ предубеждения, но висша гражданска доблестъ е да скжсаме съ нашитъ предубеждения, когато свѣтне предъ насъ истината. Не съмъ проповѣдвалъ върва въ походъ срещу каквато и да е идея. Историята не познава идея, която, като е обхващала човѣчеството, да не е възтържествувала надъ всички насилия и препятствия. Никому не съмъ билъ врагъ, но виждамъ, усѣщамъ, че въ тая зала имамъ врагове. Не зная какъ и съ какво съмъ ги заслужилъ.

Ето моята истина! Слизамъ отъ тая трибуна, напълно убеденъ, че все ще се намѣри нѣкой измежду насъ, който, бидейки вчера готовъ да пледира моето изпѣждане отъ Камарата, сега, следъ като чу моето изложение, би излѣзълъ да ме защити.

Докато има хора, които, огрѣни отъ лжчитъ на истината, трошатъ оковитъ на заблудата, България нѣма да загине! (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Шонговъ.

Г. Шонговъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато тукъ става въпросъ за изборитъ въ тѣй нареченитъ нови земи, тая terra incognita, всички, които се защитаватъ тукъ отъ тая трибуна, представяватъ работитъ така, като-че-ли никакво насилие не е имало въ тѣзи избирателни околии, като-че-ли политическиятъ животъ тамъ е билъ свободенъ, тихъ, безпрепятственъ, като-че-ли това, което е станало тамъ, е нищо въ сравнение съ онова, което се изнася, че е станало въ предѣлитъ на стара България. Г. г. народни представители! Азъ, който съ голѣма мѣка и при голѣми насилия съмъ дошелъ въ тази Камара, видѣхъ и зная какъ се произведоха изборитъ на 21 юний. Моята душа е много теглила и съ голѣми усилия и борби можахъ да се промѣкна презъ игленитъ уши, и затуй повѣрвайте ми, че това, което ще ви кажа, е истината, че това бѣше истинското положение на нѣщата презъ време на изборитъ тамъ. Поради дългото управление на Демократическия сговоръ, народътъ въ онзи край, за който никакви грижи не се проявяваха, бѣше се вече наситилъ на Сговора. Абсолютно нищо не искаха да направятъ въ защита интереситъ на тоя край. Народътъ тамъ се поставяше така, че да може да служи като изборенъ калабалкъ на бившето правителство, за да могатъ да се кандидатиратъ тамъ хора, които сѣ пропаднали въ околнитъ си, какъвто е г. Сарафовъ, който преди менъ се яви на трибуната да защитава своята лична кауза, своитъ искания и идеали, безъ да иска да знае може ли той да бѣде народенъ представителъ на населението въ Кошукавакъ, което трѣбваше да си намѣри своитъ истински представители, които да дойдатъ тукъ да защитаватъ интереситъ му.

Г. г. народни представители! Изборитъ въ Мاستанлийския окръгъ сѣ произведоха при нечуванъ тероръ и насилие. Цѣлото общественно мнение знае това нѣщо. Идете тамъ долу, между избирателитъ, и ще се увѣрите, че насилията въ Мастанлийския окръгъ нѣматъ равни на себе си даже въ предѣлитъ на стара България. Тамъ, г. г. народни представители, бѣше поставенъ за окръженъ управителъ единъ детективъ, който бѣше насочилъ всичкото си внимание да вземе изборитъ, дори отъ горъ му бѣше заповѣдано на всѣка цена да вземе изборитъ въ Мастанлийския окръгъ. Когато се разглеждаше егридеренскиятъ изборъ, тукъ сѣ изтъкна какви голѣми насилия сѣ били вършени тамъ; утре, когато ще се разглежда кърджалийскиятъ изборъ, ще чуемъ пакъ за такива насилия. Същото нѣщо става и въ Кошукаващката колегия, която се състои отъ две околии: Кошукавакъ и Ортакъой. Кан-

дидатъ на Народния блокъ тамъ бѣше г. Коста Георгиевъ. Още съ стѣпването си въ Кърджали той е билъ заплашванъ отъ хора на Демократическия сговоръ да не отива въ Кошукавакъ, защото, ако отиде, животътъ му ще бѣде въ опасностъ. Явили сѣ при него Николчевъ и Иванъ Поповъ, председателъ на Сговора, да го предупредятъ да не заминава за Кошукавакъ, защото ще бѣде убитъ. Въпрѣки всичкитъ тия заплашвания, той е отишълъ въ Кошукавакъ. Щомъ стѣпилъ въ Кошукавакъ, 15 минути следъ неговото пристигане, пристигатъ съ автомобилъ окръжниятъ управителъ, г. Ачковъ и г. Чернооковъ. И какво става тамъ? Арестуватъ го, като скрояватъ една интрига, че ужъ въ къщата на втория кандидатъ на Народния блокъ, Хюсеинъ х. Галибовъ, имало скрити дрехи на разбойници. Още на 5 юний го арестуватъ, закарватъ го въ с. Юглюкъ и отъ тамъ въ Кърджалийския затворъ, където го държатъ до произвеждането на изборитъ. Ето едно голѣмо насилие, г. г. народни представители.

Т. Тонковъ (з): Въ околията на Чернооковъ.

Г. Шонговъ (з): Г. г. народни представители! Не е ли това едно голѣмо насилие, не е ли това едно голѣмо своеволие? Хюсеинъ х. Галибовъ въ 1927 г. се избира тамъ съ оранжевата листа — оранжевата листа тогава победи. Ортакойската околия, особено, която е населена съ българи бѣжанци, е съ повдигнато политическо съзнание. Тамъ народътъ е опозиционно настроенъ противъ Сговора и въ 1927 г. — на това искаме да ви обърнемъ вниманието — можа да избере трима кандидати отъ опозицията съ оранжевата листа. Но когато Хюсеинъ х. Галибовъ поиска да се върне въ Кърджали, заплашиха го, че ако не отиде въ групата на Демократическия сговоръ, той ще изчезне отъ земята. И човѣкътъ волею-неволею трѣбваше да стане членъ на Демократическия сговоръ.

Г. г. народни представители! Цѣлата Кошукавашка избирателна околия е била блокирана отъ стражари и детективи и никой не е могълъ да излѣзне отъ Кошукавакъ навънъ, за да направи по селата събрания и агитации. Всичкитъ пътища къмъ селата сѣ били блокирани отъ стражари и не е могла да се извърши, както ви казахъ, никаква политическа агитация, даже да се занесатъ бюлетини по селата. Само въ Ортакойска околия е могло да има по-голѣма свобода, защото българитъ, бидейки по-безстрашни, сѣ могли да агитиратъ и да иматъ бюлетинитъ на Народния блокъ.

Г. г. народни представители! Въ всички села и общини на Кошукавашката избирателна околия, както и г. докладчикътъ на комисията изнесе факти, е било така. Напримѣръ, въ Терзиюрненската община цѣлото село още отъ 7 юний е било блокирано и никой не е могълъ да стѣпи въ него, даже блоковата бюлетина не е могла да проникне вътре. Срещу всѣки, който се е опиталъ да влѣзе, е било стреляно. Затова имате и този резултатъ — 319 бюлетини за Сговора и никаква бюлетина за блока. Тамъ даже избирателитъ сѣ гласували явно, защото не е имало друга бюлетина да опонира на сговористката. Въ Ениджумайската община пъкъ е наблюдавано презъ дупка кой каква бюлетина подава. Г. Сарафовъ тукъ сега ни показва колко била голѣма дупката, като искаше съ това да ни убеди, че понеже дупката била много малка, не е могло да се разпознава въ тайната стайчка кой каква бюлетина туря въ плика. Г. г. народни представители! Той не може да убеди никого отъ насъ, че не е могло да се вижда каква бюлетина се туря въ плика. Фактътъ си е фактъ — на пода на тайната стайчка е имало дупка, на която е стоялъ единъ джандаринъ, който е наблюдавалъ кой каква бюлетина е турялъ въ плика. И азъ трѣбва да ви кажа, г. г. народни представители, че първиятъ избирателъ, който е билъ виденъ, че туря въ плика блокова бюлетина, веднага е билъ обаденъ отъ този джандаринъ на пѣдарина, който пъкъ го обажда на акцизия приставъ, и хващатъ човѣка и го набиватъ публично предъ всичкитъ избиратели за назидание. И не само той е билъ. Бити сѣ 15 души въ Ениджумайската избирателна секция все затова, че сѣ били видени презъ дупката на пода, че турятъ въ плика блокова бюлетина. Още въ една община, г. г. народни представители, за която комисията не споменава — Чалската община — насилието е било още по-голѣмо. Въ Чалската община при отварянето на бюрото застъпникътъ е билъ изпѣденъ. Изпѣденъ е билъ сѣщо и единъ членъ на бюрото, турчинъ, и следъ като сѣ преброили бюлетинитъ, извикали сѣ го да подпише протокола. Вие виждате, г. г. народни представители, че насилието въ Кошукавашката избирателна околия е било голѣмо. Въ нѣкои села, напримѣръ, въ с. Ени-

Джумая, не сѣ могли да отидатъ застъпникитъ. Даже кандидатътъ на широкитъ социалисти Карамановъ, който е трѣбвало да води листата въ Кошукавашката избирателна околия, щомъ е стѣпилъ въ Кърджали, е билъ арестуванъ и подъ стража върнатъ въ Хасково. И тамъ, предъ всички граждани е разправялъ, че трѣбвало сѣ рискъ на живота си да се върне въ Кошукавакъ, за да завѣри листата.

А. Пиронковъ (д. сг): Отъ тѣзи работи нищо нѣма въ дѣлото.

Г. Шонговъ (з): Г. Сарафовъ показва нѣкакви удостоверения, съ които иска да се оправдае и да повлияе, тъй да се каже, върху това, което ние тукъ изнасяме за изборитъ. Г. г. народни представители! Тамъ сѣ бити жени, които сѣ раздавали блокови бюлетини. Азъ ви казахъ, че е билъ арестуванъ вториятъ кандидатъ на Народния блокъ, арестувани сѣ даже всичкитъ роднини на кандидатитъ на Народния блокъ. Бита е една жена, битъ е и синътъ на тази жена, защото сѣ раздавали блокови бюлетини. Заплашвано е било цѣлото население, че ако не гласува за Сговора, ще бѣде изселено — тази бѣше общата агитация на Сговора — че въ всички села щѣли да бѣдатъ отворени български училища, че петъ месеца щѣли да работятъ ангари и т. н.

Г. г. народни представители! При това положение, можете ли вие да се съгласите и да приемете тази теза, която излага д-ръ Сарафовъ — голѣмъ лѣкаръ и общественникъ, нашитъ почитания къмъ него — когато ние изнасяме факти, станали около самия изборъ, които показватъ, че изборътъ е произведенъ подъ знака на насилието и терора? И бидейки това установено, не може народнитъ представители да не се съгласятъ да се касиратъ изборитъ въ тѣзи две общини, за които е решила комисията, за да се даде възможностъ да дойдатъ истинскитъ избираници на тамошното население, които, като народни представители тукъ, ще могатъ да защищаватъ интереситъ на това изоставено население.

Н. Кемилевъ (д. сг): Всички роднини на кандидатитъ на блока били арестувани, а никакви имена не споменавате. Поне едно име на нѣкой роднина кажете. Кои сѣ тѣзи, дето сѣ измѣчени и сѣ пострадали?

Г. Шонговъ (з): Какви имена искате? Арестувани сѣ Михалъ Пешевъ, Арнаудовъ, Бечевъ, Поповъ, Терзиевъ. Както ви казахъ, арестуванъ е билъ и вториятъ кандидатъ на Народния блокъ х. Галибовъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Г. докладчикътъ не съобщи такова нѣщо.

Г. Говедаровъ (д. сг): Следственитъ дѣла сѣ прекратени.

Г. Шонговъ (з): Билъ е арестуванъ и държанъ въ Кърджали до деня на произвеждане на избора.

Т. Бошнаковъ (з): Г. Шонговъ! За тѣзи приятели (Сочи сговориститъ) е дребна работа това арестуване, щомъ нѣма убийство. (Пререкания между Н. Кемилевъ и Т. Бошнаковъ) Престѣпникътъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): Я си вижъ физиономията, касапинъ такъвъ!

Т. Бошнаковъ (з): Убиецъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): До сега по моя команда не е влизалъ чуждъ човѣкъ въ България да убива.

Т. Бошнаковъ (з): Я кажи за Русе. Знаемъ ти дѣлата. Тѣ сѣ записани въ историята и ще има да плащашъ за тѣхъ. Да не мислишъ, че народътъ забравя.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Г. Шонговъ (з): За всички е ясно, че въ Кошукавашката избирателна околия е имало насилие и най-голѣмитъ насилие сѣ били въ тѣзи две общини, които сочи комисията по провѣрка на изборитъ. Ето защо, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че щомъ изборитъ сѣ насилнически, ние ще трѣбва да ги касираме, за да дадемъ възможностъ на народа да прояви волята си. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата. . .

А. Пиронковъ (д. сг): Г. председателю! Събралието рени да продължи заседанието докато се изкаже преждеговорившиятъ ораторъ. Времето бѣше точно определено. Затова маса народни представители си отидоха. Ние не можемъ сега да продължимъ по-нататъкъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Не е определенъ такъвъ дневенъ редъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Какъ да не е определенъ? Точно определенъ дневенъ редъ имаше. И вотътъ на Народното събрание трѣбва да се изпълни.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г-нѣ Стойчо Мошановъ е записанъ да говори по въпроса. Следъ Вашето съобщение, г. председателю, че заседанието ще се продължи докато свърши преждеговорившиятъ ораторъ, той си отиде, както и маса други депутати си отидоха.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Е добре, азъ ще предложа, а вие сте властни да се произнесете.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не е въпросътъ тамъ. Въпросътъ е да не остане впечатление, че тукъ има подвеждане — за да не може единъ депутатъ да изпълни своя дългъ. Азъ Ви моля да не правите това за честта на Парламента.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще се съчете, че Парламентътъ се подвежда.

Г. Костовъ (раб): (Къмъ председателя) Вие съобщихте, че ще вдигнете заседанието, следъ като се изкаже преждеговорившиятъ ораторъ, а сега искате да продължите заседанието съ новъ дневенъ редъ. Така не може.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние не предлагаме новъ дневенъ редъ, продължава сѣщиятъ дневенъ редъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Не можете да предлагате новъ дневенъ редъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Какъ не можемъ?

А. Пиронковъ (д. сг): Така не може.

Г. Василевъ (д. сг): Дайте отиди, докато се донесе законопроектътъ за амнистията и се раздаде. Така може.

А. Пиронковъ (д. сг): Да, като дадете отиди, така може. Инакъ може да се съчете, че има измама.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Никаква измама нѣма.

Г. Говедаровъ (д. сг): Сега може да нѣма, но утре може да има.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Какво да правимъ сега? Защо да не използваме времето. Имаше толкова много работа, че впоследствие ще се наложи да работимъ и до 12 часа.

А. Пиронковъ (д. сг): Мнозина народни представители си отидоха.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Никой не си е отишелъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Стойчо Мошановъ си отиде.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Съобщавамъ ви, г. г. народни представители, че гласуването по избора нѣма да стане сега.

А. Пиронковъ (д. сг): Но сѣщо така сега не може да се изчерпи листата на записанитѣ оратори.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля, г-да! Ако г. Стойчо Мошановъ не е тукъ, ще му се даде думата по сѣщия изборъ, когато той бѣде сложенъ на гласуване.

Г. Костовъ (раб): Вие, г. председателю, продължихте заседанието докато се изкажатъ записанитѣ оратори. И точно така е гласувало Народното събрание. Сега искате друго.

Н. Гавриловъ (нац. л): Ние сме властни да измѣнимъ този редъ.

Г. Василевъ (д. сг): и **А. Пиронковъ** (д. сг): Ако е нужно да се спечали време, дайте отиди.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Другъ ораторъ нѣма да говори, обаче докладчикътъ иска да даде обяснения, по поводъ на онова, което се каза тукъ. Така че, моля, да изслушаме докладчика.

Х. Чолаковъ (з): Дайте 10 минути отиди, г. председателю.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма нужда отъ отиди. Докладчикътъ иска да каже нѣщо и можемъ да го изслушаме.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители е съгласенъ да се продължи заседанието, като се даде думата на г. докладчика, а дебатитѣ по сѣщия изборъ да се продължатъ въ идното заседание, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събралието приема.

Г. Василевъ (д. сг): Докладчикътъ има право да взема думата когато поиска.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата докладчикътъ г. Василъ Мариновъ.

Докладчикъ В. Мариновъ (л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Възраженията, които направи уважаемиятъ г. д-ръ Сарафовъ, въ качеството му на избраникъ отъ Кошукаванската избирателна околия, сѣж крайно неспособствителни. Ето защо. Преди всичко, единъ отъ най-важнитѣ и сѣществени аргументи на уважаемия г. Сарафовъ бѣха удостоверенията, които той чете тукъ и съ които искаше да каже, че сѣдебнитѣ власти въ ови край, следъ като направили провѣрка върху оплакванията, изнесени въ констатациитѣ, и върху фактитѣ, били приели, че нѣмало никакво престѣпление, извършено отъ Цоло Мицовъ, тамкашенъ данъченъ приставъ, и го били оправдали. Той ни посочи дори по кое следствено дѣло сѣтѣзи удостоверения. Но г. докторътъ забравя, че ние сме юристи и че нѣмаше нужда удостоверенията, които ни представя, да бѣдатъ три, а можеше да бѣде само едно. Той е взелъ едно удостоверение отъ сѣдѣщата-следователъ за следственото дѣло, друго отъ прокурора по сѣщото следствено дѣло, внесено въ паркета, трето отъ сѣда, кадето дѣлото е внесено съ заключение, та по този начинъ да надее сѣщността на работата съ тия три удостоверения, за да приемемъ, че действително, щомъ има три удостоверения и щомъ не било имало други следствени дѣла, то нѣма и извършено престѣпление. Както казахъ, това фактически не отговаря на истината, защото, ако едно следствено дѣло е прекратено за едно село, то другитѣ две следствени дѣла — следствено дѣло № 170 и следствено дѣло № 188 — не сѣж прекратени. Тѣ сѣж пратени тукъ и отъ тѣхъ ние сме взели даннитѣ. По тѣхъ именно е водено следствие по факта, има ли извършени нарушения по време на произвеждането на изборитѣ на 21 юний въ посоченитѣ села или пъкъ нѣма. Къмъ тѣзи следствени дѣла се намиратъ и скицитѣ на г. сѣдѣщата-следователъ, въ които е констатирано, че въ с. Ени-Джумая е сѣществувала онака дупка, за която толкова много се говори, и че за тая прословута дупка, която е била на пода, а не на покрива, даже по искането на уважаемия г. Мошановъ, трѣбвало да се назначи експертъ, но комисията не се съгласи, макаръ че по онова време г. Чернооковъ е скиталъ тамъ и той би могълъ да бѣде експертъ по дупкитѣ. Тѣй или иначе, за голѣмо съжаление, експертъ не може да бѣде назначенъ.

Нѣкой отъ стовориститѣ: Кой е той?

А. Капитановъ (з): Той е отъ вашитѣ сѣрѣди. (Смѣхъ.)

Докладчикъ В. Мариновъ (л): Експертъ специално по долнитѣ дупки! Понеже дупката е на долния подъ и той повече разбира отъ нивелировка, експертизата му щѣше да бѣде по-достовѣрна!

Но, г. г. народни представители, не е само въпросъ за тая прословута дупка, отъ която е било наблюдавано. Г. д-ръ Сарафовъ, като специалистъ по онитѣ болести, се стараеше да докаже, че отъ тамъ не могло да се наблюдава спокойно съ око, защото човѣкъ трѣбва да легне и да се прилепи на тавана. Дали е трѣбвало да се легне, когато ще се наблюдава презъ дупката, това е другъ въпросъ, но за мене е важно, че такава дупка е сѣществувала. Достатъчно е да е била пусната мѣлва, да се е знаело отъ избирателитѣ, че има дупка, и тѣ нѣма да иматъ време да мѣрятъ нейната голѣмина. Достатъчно е да се знае, че тамъ има човѣкъ, който да на-

блюдава, безразлично е по кой начин ще наблюдава. Даже може да не се наблюдава, стига през тая дупка да се прокара една пръчка, която да се движи; избирателът няма да знае, дали ще бъде видено за кого гласува, но не ще смее да упражни свободно своята воля.

Г. г. народни представители! По-важен е, обаче, другият факт, че на вратите на тая избирателна секция е стоял Цоло Мицовъ, полицейският приставъ, който е наблюдавал избора и при излизането на първия избирател му е нанесъл побой въ двора. На тоя побой, г. г. народни представители, сж били зрители всички избиратели.

Нѣкой отъ сговористите: Стига вече, не те слушатъ. Донесоха законопроекта за амнистия! (Шумъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Докладчикъ В. Мариновъ (з): И така, г. г. народни представители, при наличността на тая дупка, при наличността на наблюдението отъ страна на Цоло Мицовъ и нанесения отъ него побой не само на първия гласоподавателъ, но на повече отъ 15 души, внесена е суматоха между избирателите на това село въ деня на избора и тѣ не сж могли да упражнятъ свободно своята воля.

Г. г. народни представители! За с. Терзи-юрень самъ избраникътъ, уважаемиятъ д-ръ Сарафовъ, при даване възраженията си по поводъ дадената контестация, признава, че селото е било блокирано повече отъ 20 дни преди избора, поради съществуването на нѣкакви-си разбойници, които, трѣбва да се предполага, сж били въ селото, защото то е било блокирано, за да не влизатъ хора, и за да не влизатъ — което е било най-важната целъ — и бюлетини на Народния блокъ. Въ така блокираното село не е било възможно нито да се влиза, нито да се излиза отъ него, за да не може Народниятъ блокъ да достави бюлетини на своите избиратели тамъ. Вследствие на това, получилъ се е следниятъ резултатъ отъ изборите: 319 гласа за тѣй наречената Народна коалиция и нито единъ гласъ за никоя друга политическа партия или групировка.

Г. г. народни представители! Азъ считамъ, че въ това село не е дадена възможность на избирателите да се снабдятъ съ други бюлетини и, следователно, избирателите не сж могли да проявятъ свободно своята воля. Чрезъ това блокиране тѣ сж били лишени отъ тая възможность. Шомъ това е така, не може да става дума, че изборите въ това село сж били произведени свободно;

напротивъ, данните сж, че гласуването е станало на открито, не е имало никаква тайна стайчка. Следователно, изборите и въ това село ще трѣбва да бъдатъ касирани. Така щото възраженията на уважаемия д-ръ Сарафовъ сж неоснователни. Становището на комисията по проверка на изборите, да бъдатъ касирани изборите въ тия две села, е основателно и ще следва да бъде подкрепено отъ народното представителство.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. г. народни представители! Постъпилъ е отъ Министерството на правосъдието законопроектътъ за амнистията. Законопроектътъ ще бъде раздаденъ на г. г. народните представители и ще бъде поставенъ на дневенъ редъ.

Има думата г. министърътъ на вътрешните работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Поради напредналото време следва да вдигнемъ за седанието.

Моля да се съгласите за утрешното заседание да имаме следния дневенъ редъ:

1. Първо четене на законопроекта за амнистията.

Г. Костовъ (раб): Не е раздаденъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргинсвъ: На всички е раздаденъ. Който иска, може да го получи.

Г. Костовъ (раб): На 60 души е раздаденъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: На всички е раздаденъ. Който обича, да вземе и моя екземпляръ.

Значи, на първо мѣсто въ дневния редъ ще бъде законопроектътъ за амнистията.

2. Одобрение предложението за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

3. Докладъ на комисията по проверка на изборите.

4. Докладъ на прощетарната комисия и

5. Одобрение предложението за приемане на държавна служба унгарски подданици.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народните представители приематъ така предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Вдигамъ заседанието за утре.

(Вдигнато въ 8 ч. и 55 м.)

Подпредседатели: { Н. ЗАХАРИЕВЪ
Н. ШОПОВЪ

Секретари: { Д. ТОТЕВЪ
ВАС. МАРИНОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

ПОПРАВКА НА ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ГРЪШКИ.

Стр.	Колона	Редъ	Напечатано :	Да се чете :
472	лѣва	16	отдолу нагоре	неговитѣ
473	лѣва	9	отгоре надолу	не е едно и сѣщо
73	лѣсна	4	отгоре надолу	е опредѣлено